КОМБАЙН, ЖАТКАНУУДАА ҮДЭР ҺҮНИГҮЙ ХҮДЭЛГЭЖЭ, ОЕНТЯБРЬ ҺАРЫН ХОЁРДОХИ 10 ХОНОГ СОО УРГАСА ХУРЯАЛГА, ГҮРЭНДЭ ТАРЯА ТУШААЛГАЯА ДҮҮРГЭЕ!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой
ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 218 (8438) | 1957 оной сентябриин 14, суббото | Сэн 20 мүнгэн

Гүрэндэ таһалгаряагүйгөөр таряа тушаая

Таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалгын шиидхэхы үе мүнөө ерээ. Һүүлэй үедэ бороо хурагүй сэлмэг үдэрнүүд боложо, полевой хүдэлмэрие түхэреэн сүүдхэ соо һаадгүйгөөр ябуулха эрхэ нүхэсэл бии болобо. Сагай уларилай иимэ таатай зохид байдалые хэрэглэн, хуряалгые эрид шангадхаха, гүрэндэ таряа тушаалгые таһалгаряагүйгөөр ябуулха, тэрэ зорилгоор машина, техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, колхозниигууд, механизаторнуудые бараниень элсүүлжэ, ажалыень зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ партийна, советскэ органуудай шухала шухала зорилго мүн. Республикэ доторнай ургаса хуряалга эхилһээр хэдэн хоног үнгэрөө. Энэ хугасаа соо Бичурын аймагта яһала горьтой тарян хуряагдажа, гүрэндэ тушаагдаба. Таряа талха хэзээл ехээр хэдэг энэ аймаг ороохо тушааха түсэбөө хахадлаха дүтэлжэ байна. Эндэхи Кировэй, Ждановай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд ургаса хуряалга, тушаалгые бүришье һайнаар ябуулжа байнхай. Эдэ колхозууд таряа тушаалгаяа сентябриин 15—16-да дүүргэхээр хараална. Тэрэшэлэн Кударын, Тарбагатайн аймагуудай зарим колхозууд энэ хүдэлмэриие эндэ орходоо эмхитэйгээр ябуулна.

Бүхы республика дотор абаад үзэхэдэ, таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалга тон муугаар, унжагай нобшоор ябуулагдажа байна. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, олонхи аймагуудай партийна, советскэ органуудай, МТС, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд амяарлан хуряалгые эмхидхэхын хойноһоо оролдоогүй, энэ түрүү аргые тоогоогүй байха юм. Тэрэнэй эсэстэ комбайнаар хуряаха болоторынь тарянай талахые хүлеэгээд лэ лафетнэ жаткануудые олоор табяагүй байба. Сагай уларилай ямарташье ургаса хуряахада болохо энэ түрүү аргые хэрэглээгүй байһан аад, таряан «нойтон», хура бороо ороно гэһэн шалтаг дурдадаг хүтэлбэрилэгшэд гүрэндөө таряа хуряалга, тушаалгада һаад ушаруулжа, гүрэнэй урда гэм хэнэ ха юм. Кяхтын, Байкало-Кударын, Мухаршэбэрэй, Түнхэнэй, Ториин, Хориин болон бусад аймагуудай партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэд түрүү арга хэрэглэхэ, ургасаяа түргэн хуряажа, гүрэнтэеэ саг соонь тоосохо тушаа үгэ хүүр гаргадаг, найдуулдаг байбашье, хэрэг дээрэ һэдтэй урагшаа ябангүй, хооһоор шашалдажа, хоног үдэрөө баражал байһаар. Эдэ аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд таряан «нойтон» гэһэн түрүү һаналаа мүнөө хүрэтэр байһаар. Тэдэнэй иигэжэ гэдэргээ буляалдажал байхадань, харин хүршэ аймагуудтань хуряалга, тушаалга ябажал байдаг. Жэшээлхэдэ, зэргэлжэ һууһан кударынхидайнгаа таряа тушааха түсэбөө 35,7 процент дүүргээд байхада, кяхтынхид сентябриин 10 хүрэтэр монсогоршье таряа тушаагаагүй байба. Тэрэшэлэн Мухаршэбэр Бичура хоёрые сасуулаад үзэхэдэ, тад ондоо байдалтай. Мүнөө жэлдэ Түнхэндэ ороохото культурануудай ургаса яһала һайн. Зүгөөр, тэндэхид таряагаа саг соонь хуряажа, гүрэндөө тушааха хүдэлмэриие угаа ехээр унжагайруулжа, үглөө бүри үглөөдэ найдаһаар үнэтэ сагаа үнгэргэжэ байна. Түнхэнэйхид баһал таряан «нойтон» гэһэн шалтаг баридаг. Теэд тэдэнэй хүршэ Эрхүүгэй областиин колхозууд үдэр бүри таряа тушаажал байна ха юм.

Энээн дээрэһээ ямар тобшолол хэхэб гэхэдэ, таряан «нойтон», хура бороо һаатуулна гэһэн шалтагые гээгдэнги һаналтай, аали нобшо, олон табые хооһоор шашадаг хүтэлбэрилэгшэд лэ дурдана гээшэ. Тэдэнэй тоодо КПСС-эй Байкало-Кударын айкомой секретарь нүхэр Кочетов, Хориин айкомой секретарь нүхэр Цыжипов, Кяхтын айкомой секретарь нүхэр Хандуев гэгшэд түбхын түрүүндэ нэрлэгдэхэ байна гэжэ үшөө дахин һануулая.

Мүнөө сентябрь хахадлажа, саг ошожол байна. Таряа хуряалгые хаа хаанагүй эрид шангадхажа, гүрэндэ таһалгаряагүйгөөр ябуулхын тулада али бүхы хэмжээ абаха шухала. Тиигээгүй һаа, үнэтэ сагаа гээжэ, ургуулһан таряагаа хороохо, хүлдөөхэ аюулда орохо байнабди. Иимэ байдалай тохёолдохогүйн тулада түбхын түрүүндэ таряае амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэхэ, комбайнуудаа һаадгүйгөөр ябуулха шухала. Жаткаар хадаһан таряае валдань үни хэбтүүлэнгүй, нарин нягтаар суглуулжа, сохихо, колхозуудай тоог дээрэхи хүдэлмэриие—таряа сэбэрлэлгэ, хатаалга, шэгнэлгэ, ашалга, зөөлгые зүбөөр эмхидхэхэ, гүрэндэ үдэр һүнигүй тушааха гээшэ партийна, советскэ органуудай, колхоз, МТС, совхозуудай хойшолуулашагүй зорилго мүн.

Таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалгада ябажа байгаа комбайнернууд, лафетнэ жаткын машинистнууд, трактористнууд, шофёрнууд, таряа зөөгшэд, сэбэрлэгшэд болон бусад түрүү хүдэлмэрилэгшэдые али болохоор урмашуулха, тэдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ колхозуудай правленинүүд, МТС, совхозуудай дирекци шухала анхарал табиха ёһотой.

Үдэртөө 54 гектар таряа хадана

«Улаан Бургалтай» колхозой поли дээрэ ажаллажа байһан Бургалтайн МТС-эй лафетнэ жаткын машинист Жигжит Убугунов тракторист Дугар Батуев хоёр сентябриин 9-нэй үдэр лафетнэ жаткаар 54 гектар таряа хадаба. Энэ агрегат һүүлэй гурбан хоногой турша соо 134 гектар таряа хадаһан байна.

Тиигэжэ республикын суута комбайнер — лафетнэ жаткын машинист Иннокентий Жарниковай хандалга бэшэгтэ харюу болгон, таряагаа түргэн болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө шармайн оролдоно.

Н. Цыбенов.

Тори.

Республикын колхозууд болон совхозуудта таряа хуряалга, хартаабха малталга тухай

1957 оной сентябриин 10-най мэдээн

МТС-үүд	Ороохото культурануудай хуряагдаһаниинь (процентээр)	Тэрэ тоодо амяарлан хуряагдаһаниинь (гектараар)	Хартаабха хуряалга (процентээр)
Охин-Булагай	49,8	1199	5,5
Ехэ-Кударын	49,7	3874	16,0
Бичурын	48,3	4090	8,4
Бага-Куналейн	39,8	2274	0,5
Чесаныи	38,6	31,54	—
Шэнэ-Бэрээнэй	36,6	261	7,4
Ехэ-Куналейн	34,4	1415	21,2
Хориин	33,3	2287	18,5
Хэжэнгын	27,4	2713	—
Гашейн	26,6	3231	9,5
Үшөөтэйн	26,2	3034	3,0
Хонхолойн	24,6	32,58	3,1
Эгэтын	24,4	2162	—
Суулгын	24,3	2314	16,6
Хамнигадайн	23,0	1278	—
Хүнтэйн	22,9	681	0,6
Ториин	21,8	1607	—
Нарһатын	21,8	797	—
Курбын	21,6	1016	6,5
Итанцын	21,3	675	14,3
Жэрэмэй	20,1	657	17,9
Тарбагатайн	19,9	677	14,9
Иволгын	19,4	675	—
Бургалтайн	19,3	1436	—
Закаменай	19,2	593	3,6
Баргажанай	17,1	2129	7,3
Түнхэнэй	15,6	1263	—
Темлюйскэ	14,7	512	2,8
Кабанскын	14,5	754	3,4
Погранична	13,8	1057	—
Цагаан-Усанай	12,6	1638	—
Саянтын	11,3	92	5,6
Хэрэнэй	10,3	645	5,6
Сүхын	5,7	172	—
Сэлэнгын	3,5	229	2,9
СОВХОЗУУД			
Бичурын		39,8	1987
Яруунын		33,0	2726
Хориин		29,3	1021
Кяхтын		28,2	1213
Боргойн		22,9	1950
«Эрдэм»		12,2	877
Сэлэнгын		—	—

Улан-Удын элеваторта

Түхэреэн сүүдхэ соо, үглөөгүүр эртэшье, үдэшэ оройшье, үнэгэнэй харанхыгааршье Улан-Удын элеваторай оршондо хүсэтэ машинануудай дүнгинөөн, хүнхинөөн, «ВИСХОМ», транспортёр, волокушануудай таршаганаан, шааяан, ажалша бэрхэ, шамбай шииираг хүбүүд, басагадай энеэлдээн, хүхилдөөн таһарнагүй. Республикымнай колхоз, совхозуудта таряа хуряалгын эхилхэтэй сасуу эндэ шэнэ ургасын таряа гүрэндэ тушаан абаха харюусалгатай үе ерээ юм.

Шэнэ таряае хаһа саг соонь тушаан абахын тула тус элеваторайхид бэлэдхэлэй горьтой хүдэлмэри хэһэн байна. Тиигэжэ 3500 дүрбэлжэн метр талмай асфальтаар хушагдаһан байба. Мүн вагонһоо таряа буулгаха, ашаха хоёр түхеэрэлгэнүүд шэнээр бариггдаа. Нёдондо таряа хатаадаг нэгэ «ВИСХОМ» машина хүдэлдэг байһанаа, энэ жэлдэ нэмэжэ «СЗМ» маркын таряа хатаадаг гурбан машина хүдэлжэ эхилээ. Гадна, стационарна транспортёр, волокушанууд тодхогдоо, таряа хадагалха дүрбэн ехэ складууд баригдаа. Таряа ашадаг, буулгадаг машинанууд, транспортёрнууд заһагдаһан байна. Мүнөө элеваторай бүхы хүдэлмэриин 98 процентнь механизацилагдаа юм. Энэ жэлдэ 2 мянган тонно таряанай багтаха склад хирпиисээр баригдаа.

Таряа тушаалгын энэ халуун үедэ элеваторайхид түхэреэн сүүдхэ соо ажаллана.

Эндэ хамагһаа түрүүлэн, августын 28-да Тарбагатайн аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозойхид шэнэ ургасын таряа тушаажа эхилээ һэн. Мүнөө тус колхозойхид 1600 центнер таряа гүрэндэ тушаагаад байна. Ондоошье аймагуудһаа таряан ороно.

Эдэ үдэрнүүдтэ элеваторта сүүдхэдээ 60—70 тонно таряан тушаагдан абтажа байна.

Эндэ асаргдаһан таряае лабораториие даагша нүхэр Валентина Власова, дежурна лаборантка Нина Вотякова гэгшэд угтажа абаад, хэр зэргэ шиигтэй, ямар шанартай байһыень тодорхойлоод, ямар складта хадагалагдаха байһыень заадаг. Удаань эндэ гурбадахи жэлээ хүдэлмэрилжэ байһан, ажал хүдэлмэридөө оролдосотой шударгы, складуудые даагша Николай Иванович Истомин машинатай таряаень автошэгнүүртэ шэгнээд, хадагалагдаха газартань абаашуулдаг.

— Энэ жэлдэ республикымнай колхозуудта бороо хуратай байжа, таряа хуряахада, илангаяа сохиходо һаад ушаруулдаг байба. Гэбэшье, колхозууд имагтал шэнэ арга — амяарлан хуряалгые хэрэглэһэнһээ яһала хуурай, шииг нойто багатай таряа тушаана. Бидэ энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо бүри шииг нойто ехэтэй таряае тушаажа абаад, хатааха дүүрэн аргатай болообди,— гэжэ складуудые даагша нүхэр Истомин хөөрэнэ.

Шэнэ таряае богонихон болзорой турша тушаажа абахаар зоригжоһон энэ элеваторай хүдэлмэрилэгшэд үдэр һүни гэнгүй эршэмтэй, бүтээсэтэйгээр ажаллана. Колхозуудһаа гүрэндэ тушааха таряа шэрэжэ ерэһэн машинанууд нэгэ минуташье миин зогсоогдоногүй.

—Колхоз, совхозуудай асарһан таряае һаадгүйгөөр тушаажа абанабди,— гэжэ элеваторай директор нүхэр Артём Николаевич Плюснин найдамтайгаар зугаална.

Эдэ үдэрнүүдтэ элеваторта таряа шэрэһэн олон машинанууд ерэдэг боложо байна. Иигээд саашадаа гүрэндэ таряа тушаалга бүри түргэдэн, эгээ харюусалгатай, дүүргэлтынгээ хаһада хүрэхэнь.

Улан-Удын элеваторай эршэ зоригтой хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэй түсэб нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа зангидан ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (дээрэһээ доошонь). 1. Тарбагатайн аймагай Жэрэмэй сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ колхозойхид таряа тушаажа байна. 2. Улан-Удын элеваторай складуудые даагша, шэгнүүршэн Андрей Николаевич Русин.

Д. Чимитов.

Арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэнэгүй

Курбын МТС-эй харьяата Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо ажалай эмхидхэлэй һула дээрэһээ таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалга аали нобшоор ябана

Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз Заиграйн аймаг дотор таряа ехээр таридаг ажахынуудай нэгэниинь юм. Мүнөө жэл энэ колхоз 3679 гектар ороохото культурануудые тариһан байна. Тэрэнэйнь ехэнхи талмай дээрэ һайн ургаса гаража, дунда зэргээр гектарай арба гаран центнер ороохо таряан хуряагдана.

Энэ ургасаяа богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа, гүрэндөө таряа тушааха, худалдаха түсэбөө болзорһоо урид дүүргэхэ арга боломжо эндэ гүйсэд бии. Колхозой поли дээрэ 11 комбайн, тэдэнэй олонхинь мүнөө жэл абтаһан шэнэ комбайнууд хүдэлнэ. Гадна нэгэ лафетнэ жатка, силосэй хоёр комбайн, хартаабха хуряадаг комбайн гэхэ мэтын машина, техникэ бии бшуу.

Гэбэшье, таряа хуряалгын хүдэлмэри аали нобшоор ябана. Хуряалгын эхилһэнһээ хойшо арба гаран хоногой үнгэрбэшье, ороййдоол 581 гектар таряан хадагдажа, табан зуугаад центнер таряан гүрэндэ тушаагдаад байнхай. Хэрбээ саашадаа иимэ аали нобшоор хүдэлхэ болоо һаа, хуряалгаяа ехээр унжагайруулха, ороохоёо гээлтэ хоролтодо оруулха болоно ха юм.

Таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалгые богони болзорто үнгэргэхэ хэрэгтэ юун һаад хэнэб?

КОМБАЙНУУД ЕХЭЭР ҺААТАНА

Наратай дулаан үдэр Шэнэ Хүрбэ тосхонһоо (тус колхозой гурбадахи комплексно бригада) зүүн тээхэнэ, гурба—дүрбэн модо газарта харагдажа байһан комбайнууд тээшэ ошожо, ямараар ажаллажа байһыень һонирхобобди. Тиихэдэ эндэ хүдэлжэ байһан комбайнуудай олонхинь зогсожо, ойро дүтэ хүнүүдшье харагдабагүй.

Полевой стан ошожо, тэндэ байһан хүнүүдээр хөөрэлдэхэдэ иимэ бирагүй байдалай ушар шалтагаан элирбэ. Энэ үдэр воскресени байжа, МТС-һээ хүдэлжэ байһан хоёр автомашинын шофёрнууд хүдэлмэридөө гарангүй байшоо. Тэрээн дээрэһээ боложо, хоёр шэнэхэн «С-6» комбайнуудые холбожо, «С-80» трактораар зүдхүүлжэ ябаһан агрегат үглөөнһөө үдэшэ болотор миин зогсоо. Комбайнер Мергунов таряа зөөхэ автомашинын үгы дээрэһээ ороохоёо поли дээрэ адхаха зүбшөөл эрхэеэ МТС-эй директорые бэдэрһээр бүхэли үдэрөө гээгээ. Мүн бусад гурбан комбайнуудыншье биратай юумэ хээгүй.

—Таряа зөөхэ машинануудай дутамаг дээрэһээ комбайнууд ехээр һаатана, душөөд бункер таряан поли дээрэ адхагдаад байна,—гэжэ тракторна бригадын бригадир нүхэр Спиридонов мэдүүлбэ.

Үглөөдэрынь комбайнууд булта жэгдэрэн ябабашье, 10—11 часһаа үдэшын 6 час болотор хүдэлөөд байшоо. Ушар юуб гэхэдэ, комбайнай солоомо суглуулха, тэндэһээ таряа зөөхэ хүнүүд хоёр халаанда табигдаагүй байха юм.

—Мүнөө жэл комбайнуудна бултадаа тооной шэнэ. Би энэ жэлдэ абтаһан «С-6» хоёр комбайнда хүдэлнэб. Таряа зөөхэ машинын дутамагһаа, мүн үдэртөө хоёр халаанда хүдэлхэ хүнүүдэй үгы байһанһаа үдэртөө дунда зэргээр гушаад гектар хаданаб. Хэрбээ манай хүдэлмэридэ һаад хээгүй һаань, үглөөнэй 7 часһаа һүниин 12—2 час болотор хүдэлжэ, үдэртөө 50—60 гектар хадаха аргатайбди,— гэжэ комбайнер Федор Маркелович Мергунов эрид сэхэ хэлэбэ.

Колхозой поли дээрэ хүдэлжэ байһан комбайнер, машинист бүхэн бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, хуряалгые богони болзорто үнгэргэхөөр зоригжонхой. Теэд тэдэнэй хүдэлмэридэ колхозой зүгһөө һаад ехээр ушаруулагдана. Тэрэ дутагдалые дары усадхаха шухала.

ТООГ ДЭЭРЭХИ АЖАЛ МУУГААР ЭМХИДХЭГДЭНЭ

Колхозой дүрбэн тоог дээрэ дүрбэ мянга гаран центнер таряан ороод хэбтэнэ. Тэрэнэйнь миил 500-гаад центнерынь гүрэндэ тушаагдаа. Үдэр бүри тоог дээрэ мянга холо гаран центнер ороохон нэмэжэ ороно. Тиихэдэ ехэнхидээ шиигтэйшэг таряан ороно ха юм.

Энэ ехэ таряае саг соонь сэбэрлэжэ, хатаажа абаха гээшэ эгээн шухала хэрэг болоно. Тиигэбэшье, колхозой хүтэлбэрилэгшэд (түрүүлэгшэ нүхэр Ерженин, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Мурзин), комплексно бригадын бригадирнууд анхаралаа энээндэ багаар табина.

1-дэхи комплексно бригадын (бригадирынь нүхэр Устинов) тоог дээрэ хэдэн зуун центнер үрэһэнэй таряан ороһон аад, саг соогоо сэбэрлэгдэн, хатаагдангүй байжа, обоохойдоо халажа байнхай. Сентябриин 8-най үдэр наратай дулаан байбашье, тоог дээрэ хүдэлжэ байһан колхозниигууд үдэ болотор ажаллаад лэ гэртээ тарашаһан байха юм. Мүн энэ колхоздо хүдэлжэ байһан һургуулиин һурагшадые эдеэ хоолоор хангаагүй, ажалынь һайса эмхидхээгүй дээрэһээ тэдэншье ажалдаа гараагүй байшоо.

Гурбадахи комплексно бригадын тоог дээрэ сэбэрлэгдээд, гүрэндэ тушаагдамаар мянга гаран центнер таряан хэбтэжэ байһаар. Энэ тоог дээрэһээ 6—7 автомашинаар бэлэдхэлэй пунктда таряа зөөжэ байбашье үрдинэгүй, тэдэнь сүүдхэдээ арайхан нэгэ удаа абаашана. Хэрбээ таряа автомашинануудта тээхэ хүдэлмэриие түргэдхөө һаань, сүүдхэдээ хоёр дахин зөөхэ аргатай. Сентябриин 9-нэй үдэр автомашинануудаа аяар үглөөнэй 11 час хахад болотор ашажа дүүргэһэн байха юм.

Мүн дүрбэдэхи комплексно бригадада амяарлан хадагдаһан хоёр зуугаад гектар таряан арбаад үдэр соо хэбтэжэ, үни хада хуряагдамаар болобошье, мүнөө хүрэтэр суглуулагдаагүй байһаар. Тэрэнһээ боложо, баһал гүрэндэ таряа тушааха хэрэг хойшо татагдана.

Эдэ бүгэдэһөө боложо, таряа тушааха түсэб арайхан гэжэ арбаад процент дүүргэгдээд, нэгэшье центнер үрэһэн хаагдаагүй байна.

АЖАЛАЙ ЖУРАМ ҺУЛА

Хуряалгын халуун үедэ хамтын ажалда гаража үгэдэггүй гү, али гараа болобошье бага зэргэ хүдэлэд гээд гэртээ ошожо, гэр газаахи хүдэлмэреэ хэдэг хүнүүд эндэ олон. Жэшээнь, хорёод наһатай Ефросинья Думнова һүүлшын хорёод үдэр соо ямаршье шалтагаангүйгөөр ажалдаа гараагүй байшоо. Мүн Федор Мартынов 2—3 һара соо ажалда гарангүй, гэр газаахи хүдэлмэреэ хэһээр. Ажалай журам иимэ бүдүүлигээр эбдэгшэдтэ колхозой правлени ямаршье бодото хэмжээ абаагүй байха юм.

Гэхэтэй хамта, таряан ажалай бригадануудта хамтын байра зохидоор түхеэрэгдээгүй, тэндэ хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ эдеэ хоол хүсэдөөр бэлдэгдэдэггүй. Жэшээнь, гурбадахи комплексно бригадын полевой стан дээрэ нэгэ багахан гэрһээ ондоо байра байхагүй. Тэндэ ажаллажа байһан хорёод хүнүүдтэ оройдоол хоёр түмэр табагһаа бэшэ эдеэ хэжэ эдихэ амһарта байхагүй. Гар нюураа угааха умывальнигшье эндэ харагдахагүй.

Поли дээрэ хүдэлжэ ябаһан комбайнернуудта, тэдэнэй туһалагшадта эдеэ хоол ажал дээрэнь абаашажа үгэнэгүй. Тиимэһээ тэдэнэр эдеэлхын түлөө хайран сагаа миил гээнэ.

Мүнөө үедэ колхозой ажалда угаа түгшүүритэй сагай ерээд, таряа хуряалга, үбһэ хуряалга, силос даралгын, хартаабха малтаха, огородой эдеэ суглуулха болон бусад яаралтай хүдэлмэриин зэргэ ябажа байхада колхозниигуудай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха, социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ хэрэг тоогдоногүй. Полевой станууд, таряанай тоогууд дээрэ таряа хуряалгые түргэдхэхэ тушаа нэгэшье уряа лозунг байхагүй. Бригаданууд хоорондо социалистическэ мүрысөөн ёһотоор эмхидхэгдээгүй, мүрысөөгөө бэе бэедээ ябалсажа шалгаха заншалгүй.

Партийна эхин организациин секретарь нүхэр Мурзин эдэбхи багатайгаар ажаллана. Мүнөө үедэ колхозой центр дээрэ ажаһуудаг хүнүүдэй дунда гэртэнь ошожо ойлгууламжын хүдэлмэри хэдэг нэгэшье агитатор байхагүй. Ханын газетэ, дайшалхы хуудаһанууд үбһэ, таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо гараагүй байшоо. Мүн бригадануудта лекци, элидхэл хэгдэхэеэ үни хада болишонхой.

Эдэ бүгэдые мэдэжэ байбашье, партиин айкомой Курбын МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Власов хэмжээ абангүй байдагынь гайхалтай. Тиимэһээ партиин Заиграйн айком энэ колхозой ажал хэрэгые һайжаруулхын, ургаса хуряалгын хүдэлмэриие урагшатай һайнаар үнгэргэхын түлөө эрид шанга хэмжээ абаха бээ гэжэ найдагдана.

Б. ГЫЛЫКОВ, манай тусхай корреспондент.

СССР-эй аха дүү арадуудай бүлэ соо

Советскэ Латви агууехэ һайндэрэй урда тээ

Советскэ Латвиин ажалшад Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо бэлэдхэжэ байна. Латыш арад үйлэдбэридөө эрхим амжалта туйлажа, энэ алдарта һайндэрые угтахаар зоригжонхой.

Октябриин революци СССР-эй бүхы арадуудтал адли латышуудай ажабайдалые шэнэдхэн хубилгажа, бэеэ даанхай байдалтай болгоо, эртэ урдынь культурые аршалан хамгаалаа, саашадаа хүгжэхэ зам арадтамнай нээжэ үгөө.

Латыш арад социалистическэ революцида эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан, Агууехэ Октябриин туйлалтые аршалан хамгаалхын зорилгоор гартаа буу барижа, граждан дайнда хабаадалсаһан байна.

Англиин, Америкын, Германиин зүгһөө доброгодулуулһан Латви Советскэ Россиһаа таһалагдажа, буржуазна националистнуудай хорото хүсэлөөр империалистнуудай мэдэлдэ ороһон юм. Латыш арад 1940 оной июньдэ фашистска байгуулалтые усадхаһанай ашаар дахин бэеэ даанхай байдалтай боложо, СССР-эй ахадүү арадуудай бүлэдэ ороһон юм.

Латвиин ажалшад Октябриин 40-дэхи ойдо бэлэдхэхэ зуураа Ленинэй сэсэ мэргэн партиие, тэрээнэй Центральна Комитедые, советскэ правительствые магтан суурхуулна.

Латыш арад Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин түүхэтэ XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зуураа, арадайнгаа ажахын бүхы һалбаринуудта, хаа хаанагүй нилээд ехэ амжалта туйлаһан байна.

Империалистическэ оронуудай мэдэлдэ урдань байһан гээгдэнги хүдөө ажахытай Латви мүнөө индустриально-колхозно Советскэ республика болоо. Машина бүтээлгын промышленность республикадамнай илангаяа ехээр хүгжэнхэй. Промышленна продукци 1940 онойхитой сасуулбал дайнай дүүрэһэнэй һүүлээрхи 11 жэл соо 6,7 дахин ехээр гаргагдадаг болоо.

Республикын олохон предприятинуудай ажалшад Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана.

Латвиин хүдэлмэришэд радиоприёмнигуудые, телефонно түхеэрэлгэнүүдые, суднануудые, грейдернэ крануудые, хүдөө ажахын машинануудые, автоэлектроприборнуудые, дизельнэ түхеэрэлгэнүүдые, шэл, автобус, электричествотэй харгыгаар ябаха вагонуудые, велосипедүүдые, эд бүд, гутал, мебель, электротүхеэрэлгэнүүдые эдэ үдэрнүүдтэ Эхэ орондоо түсэбһөө гадуур үгэнэ.

Латыш арад промышленностьяа түргөөр хүгжөөхэ зуураа, республикынгаа хүдөө ажахые эрид шууд хүгжөөлгэдэ мүн лэ бага бэшэ амжалта туйлаа. Ажалша таряашад хадаа 1949 ондо хорото муухай кулагуудые даража, тон зүб замда—колхозно ажабайдалда ороһон юм. Тэрэ жэлые эрид хубилалтын жэл гэжэ тоолонобди.

Элейскэ районой «Авангард», Добельскэ районой «Накотне», Огрско районой «Лачплессис», Талсинска районой «Узвара», мүн бусадшье түрүү колхозууд элдэб һалбаринуудаараа элитэ ехэ амжалта туйлаа. Социалистическэ байгуулалтын үедэ дүй дүршэл ехэтэй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд—колхозой түрүүлэгшэнэр, агрономууд, һаалишад, гахайшад, таряан ажал эрхилэгшэд урган гараа. Колхозно Латви эдэ түрүү хүнүүдээрээ омогорхохо ёһоороо омогорхоно. Хүдөө ажахые эрид шууд хүгжөөхөөр хараалһан КПСС-эй ЦК-гэй Сентябрьска Пленумэй шиидхэбэринүүд шиидхэхы үүргэ дүүргэв. Дүй дүршэлтэй инженернүүд болон технигүүд, научна хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд һууришан ажаллахаар хүдөө гараа. Гушан мянгатанай тоодо ошоһон олохон коммунистнууд хүдөө тосхонуудта эршэ зоригтойгоор ажаллана.

Республикын машинно-тракторна станцинууд 3660 шэнэ трактор, хүдөө ажахын бусадшье элдэб машинануудые олоор абаа.

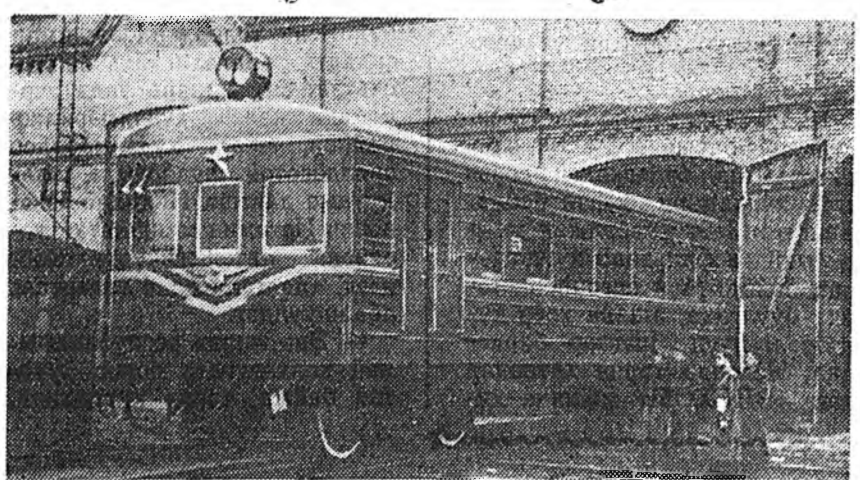
Латвиин таряашад Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойдо бэлэдхэхэ зуураа эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. Латвиин колхознигууд Российска Федерациин, Украинын, Молдавиин түрүү колхозуудай үүсхэлые дэмжэжэ мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые хүсэхэ гэһэн зорилготойгоор малһаа ашаг шэмэ абаха уялгануудаа дахин хаража үзөө. Латвида 1960 ондо хүдөө ажахын эдлүүриин 100 гектар бүридэ 700 гаран центнер һү, 100 центнэр мяхан абтахаар хараалагдаа.

Латвиин соёл культурые хүгжөөхын тулада Совет засагай үедэ ехэ юумэн хэгдээ. Манайда Наукануудай академи ажаллана, урдань буржуазна Латвида иимэ академи үгы байһан юм. Гадна манда хэдэн институт, гүрэнэй университет, хүдөө ажахын академи ажаллана. Я. Пейве, Я. Зутис, Я. Крастынь, С. Гиллер, А. Калнинь гэхэ мэтэ элитэ ехэ эрдэмтэд Латвида урган гараа. Эдэнэй хэһэн ажалынь дэлхэйн наукада эли болонхой. Манай уранзохёолшод А. Упит, В. Лацис, А. Саксе, Я. Судрабкалн, А. Балодис, Э. Залите, Ж. Грива болон бусадай номууд хаа хаанагүй эли болонхой.

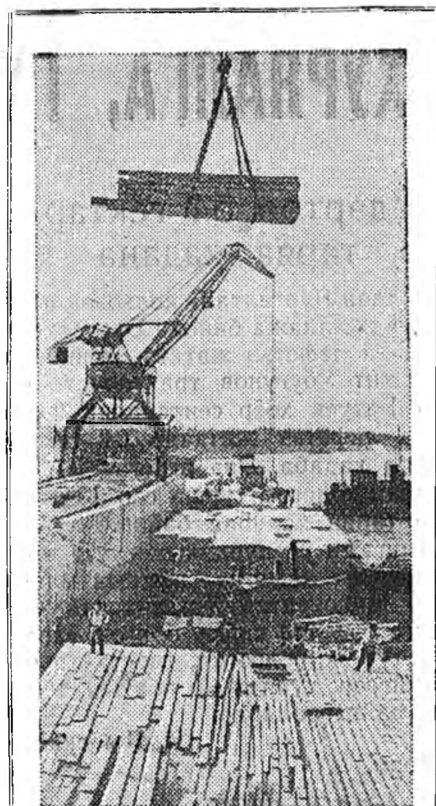
Хүдөө тосхонууд культурна һайн байдалтай боложо байна. Социалистическэ байгуулалтын жэлнүүдтэ республикадахи библиотекэнүүд болон уншалгын залнуудай, клубууд болон Культурын байшангуудай, театрнууд болон музейнүүдэй, радиоузелнуудай тоо нилээд олошороо. Латвидахи библиотекэнүүдэй тоо 1940 онойхидо орходоо мүнөө 15 дахин, клубуудай тоо 14 дахин олошороо.

Шиидхэгдээгүй үшөөл олохон зорилгонуудай бии байһые бидэнэр мэдэнэбди, эдэ зорилгонуудаа шиидхэхые, дутагдалнуудаа усадхахые оролдонобди. Республикын экономикые саашадань хүгжөөхын, ажалшадай ажана байдалые һайжаруулхын тулада хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудай амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ байһан үедэ Октябриин 40 жэлэй ойдо бэлэдхэнэбди.

Индрикис Леманис,
Латышын уранзохёолшо.
Рига город.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ригын вагон бүтээдэг заводой цехһээ шэнэ вагон гаража ябана.
ТАСС-эй фотохронико.

Красноярска хизаар. Сибириин үни сагай сэлеэн Маклаково совет засагай үедэ танигдахаа болитороо хубилаа. Енисейн эрье дээрэ модоной томо завод баригдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Маклаковско заводһоо модон эльгээгдэхэеэ байна.
ТАСС-эй фотохронико.

1,5—2 нормо дүүргэнэ

Улан-Удын 1-дэхи автотранспортна контородо машина техникые гүйсэд һайнаар шудалһан, үдэр бүри даалгабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг ажалай түрүүшүүл саг үргэлжэ олошорно. Тус конторынхид түрүү жолоошо нүхэд Григорий Максимов, Козьма Оловянников, Леонид Колбасюк гэгшэдэйнгээ ажалай амжалтаар омогорхоно. Тиихэдэ жолоошод С. Гусев, В. Костенко, С. Бесметный, Г. Сизых болон бусад үдэр бүри алгадгүй 1,5—2 нормо дүүргэнэ.

Машина заһабарилагшад Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, ажалдаа мүн лэ һайн амжалтануудые туйлана. Тэдэнэр машина техникые һайн шанартайгаар, түргөөр заһабарилна. Август һарын дүнгөөр нүхэр Беспаловай бригада мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа. Мүн нүхэд М. Минеев, Е. Слепнев, Гуревич болон бусадай ажалай амжалтые тэмдэглэхээр. Тэдэ нүхэд август һарынгаа түсэб 100 холо гаран процентээр үлүүлэн дүүргээ.

Тус конторынхид туйлаһан амжалтаа улам арьбадхан, Октябриин революциин ойн һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула улам шангаар тэмсэжэ байнад.

И. Сокол.

Мал адуулагша мүнгэн шан абаба

Мухаршэбэрэй аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой малшан Дмитрий Сластин бэлшээн таргалуулагдаха залуу үхэрнүүдые адуулха зуураа, тус бүриинь шэгнүүрые түсэбөөр хараалагдаһан 500 граммай орондо үдэр бүри 1,0—1,1 килограммаар нэмээнэ.

Үнгэрэгшэ һарада туйлаһан амжалтынгаа түлөө Дмитрий Сластин 200 түхэриг мүнгэн шан абаа.

М. Николаев.

Курумканай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин хүдэлмэри тухай

КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоолһоо

КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Курумканай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци партийно-политическэ болон эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа, артелиингаа ниитын ажахые хүгжөөлгэдөө, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэө, мүн колхознигуудайнгаа байра байдалые һайжаруулгадаа муу бэшэ амжалта туйлаа гэжэ КПСС-эй обкомой бюро тэмдэглэбэ.

Парторганизаци колхозойнгоо ажахые гүнзэгыгөөр шудалан, алибаа хүдэлмэридэ хамааралсадаг болоо. Парторганизациин хүдэлмэри урданайхиһаа бүри тодорхой, шударгы болоһон байна.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар, мүн партийна эхин организацинуудай эмхидхэхы ба ударидахы үүргые шангадхаха талаар партиин абаһан хэдэ хэдэн шухала удхашанартай хэмжээнүүдэй ашаар малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, артелиин ниитын ажахые хүгжөөхэ, колхознигуудай ажана һайн байдалые бүри һайжаруулха талаар муу бэшэ амжалта туйлагдаа.

Тиихэтэеэ хамта, колхозойнгоо ажалябуулгые хүтэлбэрилхэ талаар партийна организациин хүдэлмэридэ горьтойхон дутуу дунданууд бии гэжэ КПСС-эй обкомой бюро тэмдэглээ. Хони үсхэбэрилгэдэ шухала анхаралаа зүбөөр табиха зуураа, парторганизаци ажахынгаа бусад һалбаринуудые хүгжөөхэ талаар хүдэлмэри дутамагаар ябуулна. Эбэртэ бодо малай тоо толгой хороо, гахай, шубуу үсхэбэрилгэ муу байһан зандаа, мяха абаха түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ.

Һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-е ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула хэмжээ ябуулгануудые зохёохо дoo өөһэдтөө бии байһан ехэ арга боломжонуудые хараадаа абаагүй, зарим һалбаринуудые хүгжөөлгөөр доошолуулагдаһан даалгабари тогтоогдоо.

Үбһэ тэжээл ехээр бэлдэжэ абаха[...] шаа партийна организаци зохихо [...] жэээ абаагүй, сабшалан һайжаруулха [...] дэлмэри муугаар ябуулна. Колхоз жал[...] ри муу ургаса хурлана. Тиигэбэшье [...] зартарялан элдүүрилгын культурые [...] шэлүүлхэ, шэнэ газарнуудые ашагла[...] хэрэгтэ партийна организаци шухала [...] хараалаа табинагүй. Колхоздо хүдөө а[...] хын хүдэлмэринүүд хангалтагүйгөөр я[...] на: хонидой зунай ороон таһалдуула[...] тэжээл бэлэдхэлгэ, илангаяа силос д[...] га муугаар ябажа байна.

Саашадаашье колхозоо эмхидхэлэй-а[...] хын талаар бэхижүүлхэ, олон һалба[...] ажахыгаа бүри түргэнөөр хүгжөөхэ га[...] партийна организациин гол шухала [...] рилго байха ёһотой.

Эбэртэ бодо мал, гахай, шубуу үсх[...] рилгэдөө анхаралаа бүри ехээр табидаг[...] лохо, 1957—1960 онуудта һү, мяха [...] ха талаар колхозойнгоо социалистиче[...] уялгануудта шухала заһабаринуу[...] оруулха гэжэ КПСС-эй обкомой б[...] партийна организацида дурадхаба.

Газартаряалангай культурые дэ[...] луулхэ, таряан ажалые бүри һайжару[...] ха, малдаа үбһэ тэжээл ехээр бэлд[...] талаар партийна организаци эрид ш[...] хэмжээнүүдые абаха уялгатай. Шэнэ [...] боро газарнуудые ашаглаха, уһалуур[...] системэ бариха. намаг газарнуудые [...] тааха ба сабшалан, бэлшээринүү[...] горьтойхоноор һайжаруулха талаар хү[...] мэринүүдые бүри урган далайсатай[...] ябуулха хэрэгтэй.

Колхоздоо музей, хүдөө ажахын про[...] гандын байшан нээхэ тухай партийна [...] ганизациин үүсхэлые КПСС-эй обко[...] бюро һайшааба. Элдэб түхеэрэлтэнүү[...] худалдажа абаха хэрэгтэнь энэ колхо[...] туһалха гэжэ республикын Культурын [...] Хүдөө ажахын министерствонуудта [...] радхагдаа.

Албадан захирһанай түлөө партийна зэмэ абаба

Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр П. И. Родионов хүдэлмэридөө бүдүүлиг алдуунуудые хэдэг, партийна организациин, правлениин гэшүүдэй, колхознигуудай һанамжануудые тоодоггүй, шүүмжэлэл хабшадаг байгаа. Дээрэлхүү зан гаргадаг, колхозой ямар нэгэн ажалай һайжархада өөрымни «габьяа» гэжэ тоолохо дуратай байдаг һэн. Мэдэл дороо байһан хүдэлмэрилэгшэдтэ, колхознигуудта шэрүүнээр хандадаг, тэдэнэй эрилтэ, хэрэглэмжэдэ һаналаа табигдаггүй байгаа. Нүхэр Родионов хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн олоходоо алдуу гаргадаг, колхозой хүтэлбэрилхы тушаалнуудта өөрынгөө тала харагшадые томилдог байгаа. Жэшээнь, гурбадахи комплексно бригадые даагшаар үүсхэл эдэбхигүй Соловьев гэгшэ Родионовой оролдолгоор томилогдоо һэн. Теэд, нүхэр Соловьев саг үргэлжэ архидажа, зайгуултажа ябаһаар бригадын ажалые муудуулаа.

Һаалишад, хонишод, мал адуулагшад, мүн колхозой үхибүү[...] ясли шухала хэрэгсэлнүүдээр, э[...] хоолоор дуталдадаг байгаа. Эн[...] ниие зүбтүүлхын тулада нүхэр Р[...] дионов колхозой зөөрие «гамн[...] жа» байнаб гэдэг һэн. Теэд нүх[...] Родионовой захиралтаар эл[...] зугаа боложо, колхозой касса[...] ехэ мүнгэн, складһаа эдеэ хо[...] горьтойгоор гаргашалагдадаг һэ[...]

Эдэ бүхы баримтануудые ус[...] хаха тушаа партийна бюрогой, м[...] суглаанай абаһан шиидхэбэрин[...] дые дүүргэдэггүй байгаа.

Иимэ журамгүй ябадалайнь т[...] лөө колхозой партийна эхин ор[...] низаци нүхэр Родионовто ша[...] зэмэ тохоһон байгаа. Зэмээ ү[...] зүрхэнһөө мэдэржэ, гаргаһан алд[...] гаа заһажа, саашадаа иимэ алд[...] гаргахагүйб гэжэ найдуулһыень х[...] раада абажа, айкомой бюро нүх[...] Родионовто зэмэ тохоод, хэрб[...] саашадаа иимэ алдуу гаргаа һаа[...] бүри шанга партийна зэмэ үгт[...] гэжэ тэрээндэ уридшалан һануул[...]

ПАРТИЙНА ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛЫЕ ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛЭЕ

Партийна гэгээрэлэй һуралсалай шэнэ жэл октябриин 1-һээ эхилхэнь. Советскэ ороной ажалшад Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр шэнэ амжалтануудые туйлан, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе нээжэ үгэһэн Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе угтахаяа бэлэдхэжэ байна. Иимэ гайхамшагта үдэрнүүдтэ мүнөө коммунистнууд һуралсалаа эхилхэнь. Коммунистнуудай политическэ бэлэдхэл, марксистско-ленинскэ эрдэм мэдэсые дээшэлүүлхэ гээшэ мүнөөнэй эрхэ байдалда илангаяа шухала удхашанартай.

Партийна гэгээрэлэй үнгэрһэн һуралсалай жэлэй дүнгүүд юу гэршэлнэб гэхэдэ, коммунистнуудай теоретическэ бэлэдхэл нилээд дээшэлүүлхэ, коммунистическэ байгуулалтын бодото байдалтай пропагандые холбоогүйгөөр ябуулдаг ушарые, удхыень ойлгонгүйгөөр марксистско-ленинскэ теориие сээжэлдэхэ ябадалые зайсуулха талаар городой партийна организаци зарим тэды хүдэлмэри ябуулаа.

Тиигэжэ партийна гэгээрэл эмхидхэхэ, теоретическэ һуралсалые политическэ болон ажахын зорилгонуудые шиидхэлгэтэй холбохо талаар зарим юумэн хэгдэһэн байна. Гэбэшье, политическэ һуралсал эмхидхэлгэдэ горьтой дутуунууд бии байгаа.

Нёдондоной алдуу дутуунуудые хараадаа абан, городой партийна организаци энэ жэлэй һуралсалда бэлэдхэжэ эхилбэ.

Кружогууд, политһургуулинуудта орожо гү, али ондоо аргаар коммунистнуудай һураха байһые мүнөө жэлдэ тодорхойлходоо, тэдэнэй өөһэдэйнь дура хүсэлые партийна организацинууд хараадаа абаһан байна. Тиихын тулада партийна организацинуудай секретарьнууд, КПСС-эй райкомуудай болон горкомой хүдэлмэрилэгшэд коммунистнуудтай хөөрэлдөөд, тэдэнэй юрэнхы эрдэмые, политическэ бэлэдхэлые мэдээд, ямар аргаар һурахадань таарамжатай байһыень һанамжалан дурадхадаг байгаа.

Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор мүнөө жэлдэ КПСС-эй түүхэ шудалха кружогууд болон семинарнуудай тоо олон болоо. Нёдондо 18 иимэ кружок, семинарнууд хүдэлмэрилһэн байгаа һаа, мүнөө жэлдэ тэдэнэй тоо 88 болоо. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо нилээд олон коммунистнууд экономическа асуудалнуудые шудалхые хүсэһэн байна. Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор политэкономи шудалха 30 гаран кружок хүдэлмэрилхэ юм. Тэрээнһээ гадна, экономическа асуудалнуудые шудалха 10 шахуу семинар город соо байгуулагдаа. Мүн тусхайта экономико шудалха 40 гаран кружок эмхидхэгдэһэн байна.

Экономическа һуралсал промышленна болон транспортна предприятинуудые хүтэлбэрилгэдэ һайнаар нүлөөлнэ гэжэ дүй дүршэл харуулба. Жэшээлхэдэ, ПВЗ-гэй, түмэр замай узелай, бусад зарим предприятинуудай ажахын хүдэлмэрилэгшэд экономическа талаараа бэлэдхэлээ нилээд дээшэлүүлжэ, экономическа шэнжэлэл, тоололго хэхэ хэрэгые һонирходог боложо байнхай.

Тиимэһээ экономическа кружогууд, семинарнуудта теори болон коммунистическэ байгуулалтын бодото хэрэгүүдые гүнзэгыгөөр, бодолтойгоор шудалха эрхэ нүхэсэл бии болгохо шухала.

Ленинэй биографиин нёдондо жэлдэ шэнээр хэблэгдэһэнтэй дашарамдуулан Владимир Ильичын ажабайдал, ажал-ябуулгые шудалха 10 кружок город соо байгуулагдаа. Эдэ кружогуудые хүтэлбэрилхын тулада бэлэдхэл һайнтай, дүршэлтэй хүнүүд пропагандистнуудаар томилогдоо. Мүнөөнэй политикые шудалха кружогуудта үнгэрэгшэ жэлдэ городой коммунистнуудай дүрбэнэй нэгэ хубиһаа олонхинь һураа һэн. Мүнөө жэлдэ город соо 63 иимэ кружок эмхидхэгдээ.

Коммунистнуудай ямар аргаар һураха байһые ойрын саг соо хүсэдөөр тодорхойлхо байнабди. Тиихэдээ коммунистнуудта анхаралтайгаар хандаха, тэдэнтэй хөөрэлдэжэ, дура хүсэлыень тодорхойлхо, яажа һураа һаань таарамжатайб гэжэ зүбшэл үгэхэ шухала.

КПСС-эй горком, райкомууд пропагандистнуудые шэлэн олохо, һургаха хэрэгтэ анхаралтайгаар хандаһан байна. Зунай үедэ 50 шахуу пропагандист партиин обкомой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн һарын курсада ябажа, бэлэдхэлээ дээшэлүүлээ. Партийна организацинууд пропагандистнуудаар дээдэ эрдэмтэй, политическэ һайн бэлэдхэлтэй, үйлэдбэриие һайн мэдэдэг хүнүүдые томилһон байна.

Пропагандистын ажалда предприятинуудай директорнүүд, главна инженернүүд, цехүүд болон таһагуудай начальнигууд, мүн пропагандистска хүдэлмэриин дүршэлтэй коммунистнууд хабаадуулагдаха байна.

Зүгөөр, пропагандистнуудта теоретическэ, методическа туһаламжа саг үргэлжэ үзүүлхэ шухала.

Теоретическэ, методическа туһаламжа пропагандистнуудта үзүүлхэ гол арга хадаа КПСС-эй райкомууд болон горкомой дэргэдэхи саг үргэлжын семинарнууд болоно. Иимэ семинарнууд кружогуудай, политһургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, консультантнуудые, теоретическэ семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэдые марксизм-ленинизмын теориие гүнзэгыгөөр мэдэдэг болгохо, методическа дүршэл шалабаритай боложо, теориие бодото байдалтай холбоотойгоор заадаг болохо хэрэгтэнь туһалха үүргэтэй юм. Энээниие хараадаа абан, пропагандистнуудай семинар үнгэргэлгэдэ партиин горкомой лекторнууд институдуудай һургагшанар хабаадуулагдаха байна. Городой партийна организацида иимэ семинарнууд сентябриин 20-һоо 25 хүрэтэр үнгэргэгдэхэ юм.

Октябриин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан тезисүүдые шудалха асуудалнуудаар пропагандистнуудта тон һайн заабари үгэхэ гээшэ партийна комитедүүдэй шухала зорилго болоно. Материалнууд болон тезисүүдые мүнөө үеын байдалтай, мүн КПСС-эй XX съездын, партиин ЦК-гэй Пленумүүдэй табиһан зорилгонуудые дүүргэхэ талаар абтажа байһан бодото хэмжээнүүдтэй нягта холбоотойгоор шудалха хэрэгтэй.

Һуралсалай жэл эмхитэйгээр эхилхэ хэрэгтэ партийна кабинедүүд, КПСС-эй горкомой политгэгээрэлэй байшан ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Улан-Удэ городой парткабинедүүд һуралсалай жэлдэ бэлэдхэхэ талаар зарим бэлэдхэлэй хүдэлмэри хээ. Уншахые һайшаагдаһан номуудай список партийна кабинедүүдтэ зохёогдоо, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд бэлэдхэгдээ. Мүн номой выставкэнүүд эмхидхэгдэнэ. Зүгөөр тэдэнэй хүдэлмэридэ горьтой дутуунууд бии. Парткабинедүүд нютагай һонирхолтой материалнуудые суглуулнагүй. Иимэ зүйл Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнуудые шудалхада хэрэгтэй болохо байна.

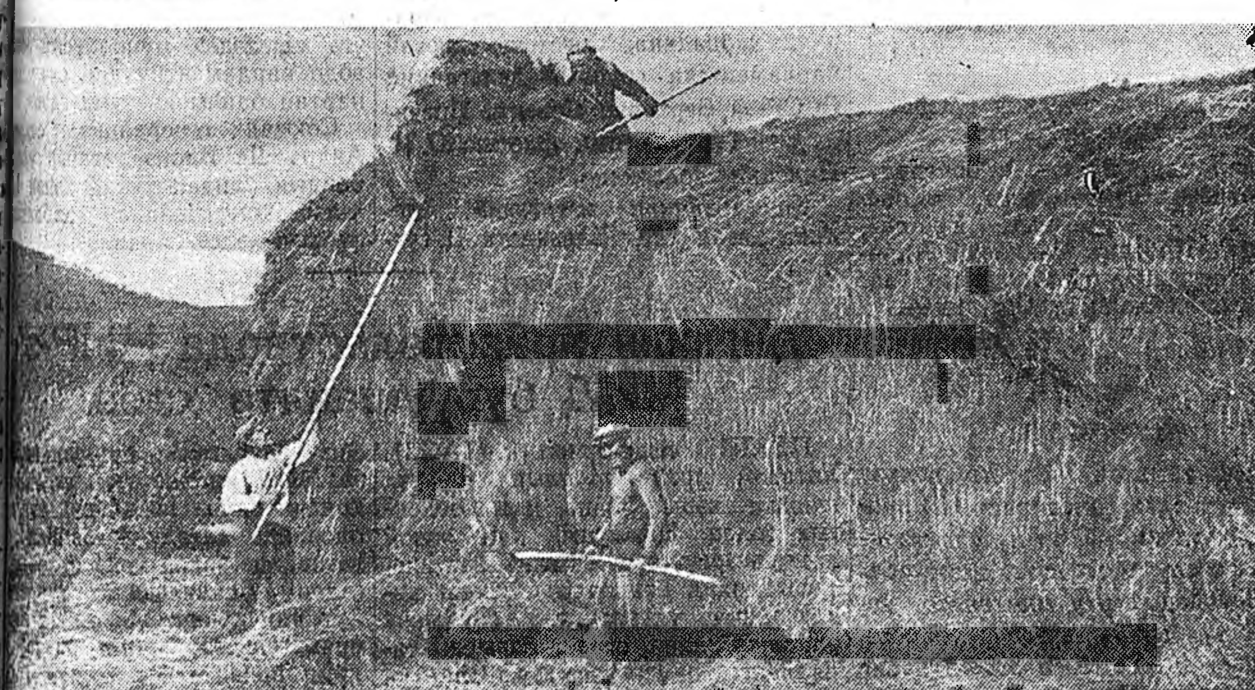
Мүнөө жэлдэ город соо 1000 шахуу коммунист марксистско-ленинскэ теори бэеэ даагаад шудалха юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ городой партийна организаци коммунистнуудай бэеэ даагаад политическэ бэлэдхэлээ дээшэлүүлгын хойноһоо һайнаар хинажа шадаагүй һэн. Парткабинедүүд тэдэндэ зорюулан уд[...] һайнтай лекци, консультацинууд[...] үсөөнөөр эмхидхэдэг байгаа. Ти[...] мэһээ бэеэ даагаад һурахые хү[...] һэн олохон коммунистнууд үнэнд[...] юушье хэнгүй үнгэрһэн бай[...] Нёдондоной алдууе хараадаа аб[...] бэеэ даагаад һурагшадта саг ү[...] гэлжэ, нүлөө ехэтэй туһаламж[...] үзүүлхэ шухала. КПСС-эй рай[...] мууд, горком энэ талаар зарим х[...] дэлмэри хээ. КПСС-эй горком[...] политгэгээрэлэй байшанда элд[...] предмедүүдээр хэдэн лекци б[...] даагаад һурагшадта зорюулан м[...] нөө жэлдэ уншагдаха байна. М[...] лэ иимэрхүү лекцинүүд райком[...] дай партийна кабинедүүдтэ, пре[...] приятинуудай партийна коми[...] дүүдтэ уншагдадаг байха. Унши[...] дадаг лекцинүүдэй удха һайнт[...] байха хэрэгтэ партийна коми[...] дүүд тусгаар анхарал хандуул[...] зэргэтэй.

Партийна һуралсалай шэнэ ж[...] эхилхэ дүтэлөө. Ойрын үдэрнүүд[...] бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэри түгэсх[...] жэ, занятинуудые эмхитэйгээр, [...] һа саг соонь эхилхын тулада про[...] пагандистнуудай семинар үнгэрг[...] хэ шухала. Энэ хадаа манай х[...] дэлмэрилэгшэдэй марксистско-ле[...] нинскэ эрдэмые, партийна бүх[...] пропагандые, ажалшадай дунд[...] партийна организацинуудай ябуу[...] даг политическэ, эмхидхэлэй х[...] дэлмэри саашадань һайжаруул[...] арга нүхэсэл болоно. Һуралсал[...] шэнэ жэлдэ һайнаар бэлэдхэхэ гэ[...] шэ манай дайшалхы зорилго б[...] лоно.

М. КАЛАГАНСКИЙ, КПСС-э[...] горкомой пропаганда, агитаци[...] таһагые даагш[...]

...НТЯБРЬ СОО СИЛОС ЕХЭЭР ДАРАЖА, ҮЛЭҺЭН САБШАЛАНГАЙНГАА НОГООЕ СҮМ ХУРЯАЖА АБАХЫН ТҮЛӨӨ ОРОЛДОЕ

Түрүү үбһэшэд

Гараар үбһэ сабшахадаа гү, али һүри табихадаа, тэжээл бэлэдхэлгын ямаршье хүдэлмэридэ ябахадаа бултанда жэшээ харуулжа, үдэрэйнгөө даабарине хододоо үлүүлэн дүүргэдэг Дымбрыл Бадмацыренов Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо сууда гаранхай. Мүнөө жэлэй үбһэ хуряалгын үедэ хоёр дахин нэгэдэхи шанда, нэгэ удаа табадахи шанда хүртэжэ, дүрбэн зуун түхэриг мүнгэ абаа.

Үбһэшэн Чимидма Цындыжапова, Бальжинима Цырендашиев гэгшэд мүн лэ һайнаар ажаллажа, хэдэн удаа мүнгэн шан абаһан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Дымбрыл Бадмацыренов, Бальжинима Цырендашиев гэгшэд Бэсээхэй гэжэ газартахи шугын үбһэ суглуулаад, һүрилжэ байна. Һүри дээрэ Ч. Цындыжапова.

Б. Гылыковэй фото.

...лгада силос даралга удаарһаар

...лдаа хүсэд хүрэхэ шэмэтэ ...л бэлэдхэжэ, һү ехээр һаахын ...а Иволгын аймагай колхозууд ...жэлдэ 28 мянга гаран тонно ...с дараха түсэбтэй юм. Гэ...е, сентябриин нэгэнэй мэдээ... тус аймагта оройдоо 5 мянган ...о силос дарагдаһан байна.

...ихан партиин айком хараал... түсэбөө арга бэшэ дүүргэхын ...е сентябриин 20 болотор МТС-... болон колхозуудта график да...а хүргэһэн байха юм. Теэд һүү... мэдээгээр хаража үзэхэдэ, ...ябриин нэгэнһээ табан хүрэтэр ...тын МТС-эй харьяата колхо...а силос дараха даабарya арай ...жэ 61 процент дүүргэһэн бай...

...үн Иволгынишье МТС-эй ха...та колхозууд графигаа холо ...рэзгүй үлэшоо.

...дреевэй нэрэмжэтэ колхоз ...үүлэгшэнь нүхэр Павлов) та...хоног соо 300 тонно силос да...а түсэбтэй аад, оройдоо 5 тон... силос дараа. Тиигэжэ тус колхоз ...жэлдэ силос дараха түсэбөө ...хорёод процент дүүргэжэ ...хай. Эндэхи Сталинай нэрэм...э колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр ...обаев) табан хоногойнгоо дааба...е арбаад процент дүүргээ. Энэ ...хозой поли дээрэ хүдэлдэг си...эй комбайн (комбайнерынь нү... Оленников, трактористань нү... Фомин) ехэнхи сагаа миин бай...үнгэргэнэ. Юуб гэхэдэ, ком...һаа гараһан ногооe саг соонь ...э абаха хэрэгые колхоз ханга...а.

...мэрхүү байдал Иволгын айма... бусад колхозуудта үзэгдэнэ.

...волгынхид хараалһан түсэбөө ...э дүүргэдэг, абаһан уялгаяа ...үүлдэг болохо юм?

Ф. Фомин.

Эхилхэһээ эбдэрдэг комбайнууд, эмхигүй ажал тухай

Һүүлэй үедэ Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи комплексно бригадын кукурузын поли дээрэ силосэй ногоо хуряадаг нэгэ комбайн нэгэл байһан газартаа архайжа хэбтэдэг болоо. Һая нэгэ үдэр эндэ ерэхэдэмнай машинист Владимир Дамбаев комбайнаа тойрожо, һожоргүйхэнөөр хараашалжа байба. Хажуугаарнь тракторна бригадын бригадир Степан Иванович Шестаковшье байлсана хэбэртэй.

—Юун болоо гээшэб?—гэжэ асуубабди.

— Юун болошохо һэм даа, зогсодогоол зогсожо байгаа бэзэбди. Энэ комбайнаа табадахи үдэрөө һуурпһаань хүдэлгэжэ ядашоод байгдана гээшэ,—гэжэ комбайнер дурата дурагүйгөөр үг маг гэһэнэй һүүлдэ, мотор руугаа хараашалжа, юу хээ тоншосогооно. Тиигээд гартаа барижа байһан алхаараа комбайнайнгаа зузаахан газарта нэгэ удаа нярд байтар сохижорхёод, ехэл сүхэрһэн янзатай:

— Эбдэрһээр эбдэрнэ. Нэгэ комбайнтай носолдожо, носолдожо ядаад хаяа һэмди... МТС руу шэрэжэ абаашаа һэн. Орондонь энээнние асарһамнай түрүүшынгээ оросодо зогсошоо: транспортёр хүдэлгэдэг подшипнигай гол эбдэршоо,—гэжэ Владимир хэлэнэ.

Тиигээд подшипнигайнгаа тэрэ голые заһуулхын тулада эртэлжэ МТС ошоод, тэндээ бүхэли үдэртөө хэрэгээ бүтээжэ ядаа ха. МТМ соо орохондонь сүлөөтэй токарь байбагүй, токариин бии болоходо гагнаха зэд, бураа үгы байшоо. Эдээнние складһаа абахаяа саарһа бэшүүлхэ гэжэ контородо ошоходонь бухгалтер үгы байба. Тиигэжэ бүхэли үдэрөө эрьелдэн, арай гэжэ подшипнигайнгаа голые заһуулжа асараа гэхэ.

Тэрэ голоо табяад удаахан болоһоной һүүлдэ тракторай мотор хүдэлжэ, комбайн һалганаһаар, таршаганаһаар һуурпһаа хүдэлбэ. Теэд ябан гэхэдээ, сабшаһан ногоонойнгоо гурбанай нэгэ хубиие гээдэг байшоо. Юундэб гэхэдэ, транспортёр дээрэ байха нимгэн хабтагай түмэр хэгдээгүй байгаа. Агрегадаа зогсоожо, тракторна бригадын бригадир нүхэр Шестаков баһал МТС-ээ ошоо һэн.

Одоошье үглөөдэрынь комбайн хүдэлхэ тээшээ боложо, кукуруза хуряаха гэхэдэнь, ногоон эшэ намаануудые автомашинаһаа буулгажа силослэхэ хүнүүд байбагүй. Комплексно бригадын бригадир нүхэр Гармаев силос дараха хүнүүдые саг болзортонь эльгээгээгүй байшоо. Хахад үдэр болоһон хойно 12 хүн ерэжэ, силосээ даража эхилхэ гэхэдэнь, буруутахадаа айхабтар шанга бороо орожо захалба. Тиигэжэ энэ үдэр баһал силос дарагдаагүй. Хойто үдэрыншье баһал элдэб шалтагаанаар хахад үдэр болотор комбайн хүдэлөөгүй.

Колхозой нэгэдэхи комплексно бригада (бригадирынь нүхэр Намсараев) баһал иимэрхүү байдалтай. Комбайнһаа гараһан силосые нүхэ, траншейнүүдэй, башнинуудай хажууда машинаар асарһан шофёрнууд силослэхэ хүнүүдэй дутамаг байһан дээрэһээ ашаагаа буулгангүй удаан саг соо хүлеэнэ.

Силос дарагшадай ажалай журам һула. ПВЗ-һээ туһалхаяа ерэһэн зарим залуу хүдэлмэришэдэй дунда залхуурдаг, миил сагаа үнгэргэжэ байдаг хүнүүд бии. Жэшээлхэдэ, В. Викторов, Г. Московко, В. Скворцов гэгшэд колхоздо туһа хүргэхэһөө байтагай ажалай журам эбдэжэ, тойбо тодхор хэнэ.

Гэхэ зуура туһалхаяа ерэгшэдые эдеэ хоолоор, байраар һайнаар хангаа гэхын аргагүй. Байрань уйтан. Заримдаа эдихэ юумэн саг соогоо асарагданагүй.

Иигэжэ эмхи гуримгүй байдаг дээрэһээ колхоз силос дараха түсэбөө мүнөө хахадлаашьегүй байһаар.

В. Бацаров.

Республикын колхозуудта үбһэ хуряалгын ябаса тухай

1957 оной сентябриин 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

МТС-үүд	Сабшалга	Үбһэ һүриилэлгэ	Силос даралга
Закаменай	106,2	63,3	29,9
Торийн	106,1	49,6	30,8
Кабанскын	103,3	94,1	35,3
Хамнигадайн	101,2	35,2	40,4
Бургалтайн	99,6	38,8	48,5
Ехэ-Куналейн	97,8	93,6	32,5
Шэнэ-Бэрээнэй	96,4	58,1	18,4
Хэжэнгын	94,4	59,6	54,0
Түнхэнэй	94,0	49,2	39,5
Суулгын	91,6	52,7	18,9
Темлюйскэ	90,9	67,3	26,5
Ехэ-Кударын	89,2	57,9	46,5
Бага-Куналейн	89,1	66,4	35,0
Иволгын	86,8	52,3	33,9
Бичурын	85,9	81,8	20,4
Чесанын	85,9	52,1	33,0
Охин-Булагай	83,4	60,4	13,9
Курбын	82,8	57,9	28,5
Нарһатын	77,9	55,1	23,2
Тарбагатайн	77,9	49,2	16,4
Сүхын	76,8	37,5	48,4
Хонхолойн	75,9	53,6	40,3
Цагаан-Усанай	71,0	42,0	37,5
Хүнтэйн	70,4	51,5	62,1
Хэрэнэй	70,0	31,0	44,0
Гашейн	69,1	52,4	22,7
Хоринн	69,1	37,6	42,3
Итанцын	68,9	46,4	34,4
Саянтын	67,9	44,6	31,9
Сэлэнгын	67,6	45,2	54,1
Эгэтын	65,7	34,2	32,0
Жэрэмэй	64,7	30,2	30,7
Баргажанай	63,3	44,7	24,4
Пограничнa	61,8	41,4	28,1
Үшөөтэйн	56,3	21,5	32,9
СОВХОЗУУД:			
Яруунын	105,0	197,8	86,0
Бичурын	79,4	59,6	17,2
Кяхтын	73,9	42,4	64,6
Сэлэнгын	59,7	19,3	80,8
Хоринн	57,7	38,6	46,3
«Эрдэм»	54,8	37,9	38,5
Боргойн	43,7	26,4	33,7

Агтань хадуурнал, яана гээшэб?

Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин хоёр «агта» машина харгыһаа хадууршана гэжэ Суулгаар сүу таранхай. Жолооень барин жолоододог Дармын Жамбал, Горюнов Николай гэгшэдэй долёобор хургад тохии-тохииһоор амандаа хүрэдэг болоод, үдэшэ үглөө, үдэр һүни хамаянгүй, агта хүлэгүүдынь зоргондоо гүйлдэнэ гэжэ зүб хэлсэдэг байгаал.

Тээсгэн тэрээгүүр ябатарни, Дармын Жамбал гээшэнь «агта» машинынгаа нюрганай няжаганатар модо ашаалаад, Басуутайн Ошорой газаа асаржа буулгаһан, тоб байса тоосоһон байна һэн.

Горюнов Николай гээшэнь бүришье горигүй, голхорхоор зантай болошоһон хүн. Сэргэндээ байһан агтые сэхэ хулууһандал адляар, артелиин машиные өөрөө мэдэжэ, августын эхеэр Сэбэгжабай Жамбалда түлеэ асараад, түерэсэ-нэерэсэ буулгахыень хоёр нюдөөрөө хараа һэм.

Хахадай харатай ханилхын түлөө артелиин «агта» машина хажуу тээшэнь хадууруулдаг. Дармын Жамбал Горюнов Николай хоёрой «намтарынь» иимэ.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой правлени «агтамнай хадуурнал, яана гээшэб?» гэһэн асуудал хэлсэжэ, зохихо хэмжээе абаг лэ!

Хүндэтэ Тархай, танда энээн тухай мэдээсэнэб.

Д. Хаягай.

Гэр байрын заһабарилгые удааруулна

Хандагайн леспромхозой хүдэлмэришэд гэр байраар дутамаг юм. Жэшээнь, Нарин гэжэ участогай хүдэлмэришэн бүхэндэ миил 3,7 дүрбэлжэн метр талмай хүртэдэг. Мүн Хандагайдахи модо бэлэдхэлэй пунктда энээнһээ үшөө доошоо байна.

Энэ жэл бүхы леспромхоздо байрын гэрнүүдые барихын тула оройдоо 77,5 мянган түхэриг мүнгэн һомологдоо. Энээгээр миил 96 дүрбэлжэн метр гэр байра баригдаха болоно. Гэхэ зуура, тус леспромхоз энээнние гурба дахин үлүүлэн дүүргэжэ, 288 дүрбэлжэн метр талмайтай шэнэ гэрнүүдые баряа, 232,5 мянган түхэриг гаргашалаа. Тиигэбэшье хүдэлмэришэдөө байраар хангажа шадахагүй байна.

Леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд хабар, зундаа байрануудые заһуулха аргатай байһан аад, өөдтэй юумэ хээгүй. Гэр байрануудые оройтон заһабарилжа эхилһэнэй гэмээр, һомологдоһон мүнгэ зөөриин миил 50 процентнь сентябриин 1-дэ хэрэглэгдээд байба.

Леспромхозой коммунальна байрын таһагта, тэрэниие даагша нүхэр Дмитриевтэ гэр байра заһабарилха тодорхой түсэб байхагүй. Ямар заһабари хэхэ тухайгаа тодорхойлоодүй байһаар. Профсоюзай комитедэй комисси, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Потемкина энэ хэрэгтэ хабааданагүй.

Леспромхоздонь барилгын хэрэгсэлнүүд хомор. Хирпиисэ ехэ хэрэгтэй аад, мүртэй юумэн байхагүй. Хюрөөдэгдэһэн модоншье хомор байна. Эгээ мүнөө үедэ заһабарилгын хүдэлмэри огто зогсоогдонхой.

Культурна эмхи зургаануудай гэр байшангуудые дулаалха, заһабарилха хүдэлмэри бүришье муу байһаар. Нарин гэжэ һууриндахи клуб хэдэн жэлэй туршада заһагдаагүй байха юм. Клубые даагша нүхэр Дунаева мүнөө жэлдэ ямар заһабариин хэгдэхые мэдэнэгүй. Наринай пекарниин пеэшэн баһал заһахаар болонхой, хирпиисэнь бутаржа байна.

Хандагай һууриндахи столовын, клубай, больницын, магазинай гэрнүүдтэ ехэ заһабари хэрэгтэй аад, юушье хэгдэнэгүй. Леспромхозой хүдэлмэришэдэй профсоюзай комитет (түрүүлэгшэнь нүхэр Рылошко) культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай байшангуудые, байрын гэрнүүдые үбэлдэ бэлдэхэ хэрэгтэ шалгалта хэнэгүй.

Д. Матвеев.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Эмхидхэлэй хүдэлмэри эрид һайжаруулха"

Иимэ гаршагтай статья манай газетын августын 25-най номерто толилогдоһон байгаа. Баргажанай аймагай зарим колхозуудтахи үбһэшэдэй дунда эмхидхэлэй-ойлгуулалмжын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана, «дайшалхы хуудаһанууд», «молни» гаргагданагүй, мүн агитаторнууд томилогдоодүй байһаар гэжэ тэндэнь хэлэгдэһэн юм.

Манай редакцида КПСС-эй Баргажанай айкомой секретарь нүхэр Малыгинай мэдээсэһэнэй ёһоор, статья соо заагдаһан дутагдалнууд шалгалтаар тодороо.

Тэжээл бэлэдхэлгые түргэдхэхын тула августын 26-һаа сентябриин 5 болотор декадник үнгэргэгдөө. Тэрээндэ аймагай центртэхи эмхи зургаанuудай, предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадуулагдаһан байна.

Мүн «Уланай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай» гэһэн асуудал КПСС-эй айкомой бюро дээрэ хэлсэгдээ.

...КТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИ БА ЗҮҮН ЗҮГЭЙ ...РАДУУДАЙ СҮЛӨӨРЭЛГЫН ХҮДЭЛӨӨН

...гууехэ Октябриин социалисти...э революци али бүхы дарлал..., нацануудай хоорондохи тэгшэ ...э байдалые усадхаха тухай ...дал түрүүшынхеэ шиидхээ һэн. ...революци бүхы арадуудай сү..., тэгшэ эрхэтэ байдал соносхоо, ...э» ба «бага» яһатан бии гэдэг ...лонизаторнуудай худал хуурмаг ...колые эсэстэнь хүрэтэр элишэ...н бута сохёо, түбтэшье, колони...шье империализмын үндэһэ ...риис һандаагаа.

...Октябриин революци ленинскэ ...циональна политикын гол ёһо...дые СССР дотор бодото дээ...ь бэелүүлһэн байна. Россин ...адуудай эрхэ сүлөө тухай 1917 ...ой ноябриин 3(16)-да тунхаглаг...һан Декларации дотор иимэ эрхэ...д: Россин арадуудай тэгшэ ...э, бэеэ дааһан байдал таһаржа, ...гаар гүрэн болотороо өөһэдын... байдал сүлөөтэйгөөр тодорхойл... эрхэ, али бүхы национальна, на...нально-шажанай онсо эр... ба хизаарлалтые болюулха яба..., Россида ажаһуудаг националь... үсөөнхидэй ба этнографическа ...үүдэй сүлөөтэ хүгжэлтэ со...хогдоо һэн.

Ленинскэ национальна полити... гол ёһонуудай үндэһөөр манай ...оной бүхы нацанууд, арад үндэ...тэй ерээдүйнгөө байдал тухай ...уудал өөһэдөө шиидхэхэ аргатай ...һон байна. Совет ороной ... арадууд национальна талаараа бэеэ даанхай байдалтай болоод, өөһэдын союзна болон автономно республиканудые, национальна областьнууд ба округуудые байгуулан, агууехэ Советскэ Союз боложо һайн дураараа нэгэдэһэн байха юм.

Совет засагай оршон мандажа байгаа 40 жэлэй турша соо Россин Зүүн зүгэй урдын национальна заха хизаарнуудай арадууд ород арадай ахадүүгэй туһаламжаар гүрэнэй, ажахын болон культурна байгуулалтадаа айхабтар ехэ амжалтануудые туйлаа. Эртэ урдын будүүлиг ёһоной, феодальна ажахыһаа социализм тээшэ эрид эрьелтэ хэһэн байна.

Зүүн зүгэй дарлагдаһан арадуудые богоолшолхо гэдэг империалистическэ политикатай ямаршье холбоогүй тухайдаа Совет гүрэн анханһаа хойшо мэдүүлээд, тэдэ арадуудтай шэнэ ёһоной, тэгшэ эрхэтэй хани харилсаа тогтооһон байгаа. Советскэ правительство Зүүн зүгэй оронуудта хаанта Россин баадхаһан тэгшэ бэшэ договорнуудые бултыень болюулһан тухайдаа соносхоод, тэдэнэй сүлөөрэлгын хүдэлөөе дэмжэһэн юм.

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ түрүүшынхеэ бага, ехэ арадуудай тэгшэ эрхэтэй ба хани барисаатай байха, багаар хүгжэһэн оронуудай национальна эрмэлзэлгэнүүдые хүндэлхэ хани харилсаанууд байгуулагдажа эхилһэн байна.

Советскэ правительство 1924 ондо хоёр талын тэгшэ эрхэ дээрэ үндэһэлһэн договор Хитад оронтой баталаа һэн. «Хүсэн түгэс, сүлөөтэ Хитадые хани нүхэр, союзнигнай гэжэ СССР-эй һайшаан хараха саг һаяар ерэхэ байха» гэжэ бүри тиихэдэ Хитадай агууехэ демократ Сун Ят-сен бэшээ бэлэй.

Совет гүрэн бии болоһон түрүүшынгээ жэлнүүдтэ Турциин арадай сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ туһаламжа үзүүлээ һэн. Манай гүрэн 1921 ондо хоёр талын тэгшэ эрхэтэй договор Турцитай баталаад, «империализмда эсэргүү тэмсэлдэ һанал нэгэдэнхэй байһанаа» хоёр талаһаа мэдэрэлсэһэн юм.

Советскэ республика Персиие (мүнөөнэй Иран) 1921 ондо Россин колониальна мэдэлһээ болюулжа, тус оронһоо ородой сэрэгүүдые гаргаад, хаанта правительствода Персиин үгэхэ бүхы үри шэрые үгы болгоод, Россида хамаатай байһан Энзели гэжэ портые, шоссей харгы, түмэр зам, хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдые Персидэнь бусаажа үгөө һэн.

Англиин колониальна эзэрхэлгэдэ эсэргүү бэрхэтэй тэмсэл хэжэ байгаа Афганистанай арадуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөе Советскэ Росси ехээр һайшаан дэмжээ бэлэй. Афганистанай бэеэ даанхай байдалые хэнһээшье түрүүлэн мэдэрээд, 1921 ондо хоёр талын тэгшэ эрхэтэ договор тэрээнтэй баталжа, дипломатическа харилсаа тогтооһон юм.

Зүүн зүгэй арадууд хархис колониализмда эсэргүү тэмсэлдээ хоёрой нэгые шэлэхэ ёһотой байгаа: нэгэ һаа уласхоорондын пролетариадтай, тэрэнэй түрүү советскэ авангардтай сугтаа ябаха. Тиигэбэл—империализмһаа сүлөөрхэ, колониализмые усадхан зайсуулха бодото аргатай болохо, үгы һаа дотоодын хархис этэгээдүүдтэй, тэдэнэй гадаадын империалистическэ үмөөрэгшэдтэй сугтаа ябаха. Тиигэбэл—колониальна богоолшолгын гурим үлөөхэ ушартай болохо байгаа. Зүүн зүгэй тон шухала оронууд хоёр замай түрүүшынхиие шэлээд, мүнөө сүлөөтэ социалистическэ оронуудтай нэгэдэжэ, эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдал байгуулха гэһэн национальна эрмэлзэлгээе империализмда эсэргүү, колониализмда эсэргүү ниитэ тэмсэлтэй холбонхой.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай хойто тээ, совет арадай союзнигуудтаяа хамта тэмсэжэ, фашистска эзэрхэг түримхэйнэрые бута сохёод байхада, Зүүн зүгэй арадуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөн урдань үзэгдөөгүй ехэ далайсатайгаар дэлгэрэн хүгжөө. Европа болон Азиин хэдэн олон оронууд капиталистическэ дэлхэйһээ таһаран хахасаад, СССР-тэй хамта дэлхэйн социалистическэ лагерь байгуулалсаа. Гоминданай хархис гуримые, тэрэнэй американска эзэдые бута сохижо, Арадай Республика байгуулһан хитад арадай илалта хадаа империализмын колониальна системэдэ үхэлэй сохилто хэһэн байна.

Социализмын лагериин мандажа, бэхижэжэ байһан ушар, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй ургажа байһан ябадал эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэнь Зүүн зүгэй арадуудые улам ехээр зоригжуулна, эдэ арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе улам хүсэтэй болгоно.

Хуушанай, өөрын эрхэ мэдэлгүй байһан Зүүн зүг мүнөө үгы болоод, шэнэ Зүүн зүг — бэеэ даанхай гүрэнүүд тогтоогдоо. Хуушанай колониальна, бэеэ даанхай бэшэ оронуудай орондо мүнөө Хитадай, Хойто Корейн, Хойто Вьетнамай арадай-демократическа сүлөөтэ гүрэнүүд, Индиин, Индонезиин, Бирмын, Египедэй, Сириин, Суданай, Мароккын, Тунисай бэеэ даанхай республиканууд бии болоо. Дайнай хойто тээхи үедэ Азиин ба Африкын 1 миллиард 300 миллион хүн зонтой 20 гаран гүрэн сүлөөтэ хүгжэлтын замда ороһон байна.

Зүүн Урда Азиин, Алас Дурна зүгэй арадуудай сүлөөрэлгын хүсэтэ хүдэлөөнэй дэлгэрэн дэбжэһэнэй удаа тээ Дүтын ба Дунда Зүүн зүгэй, илангаяа Арабуудай Зүүн зүгэй оронуудта тон ехэ хубилалта болоһон байха юм. 80 миллион гаран хүн зонтой араб арадууд (Араб Зүүн зүг ба Араб Баруун зүг) өөһэдынгөө оронуудай бэеэ даанхай байхын түлөө, гадаадынгаа политикые бэеэ даагаад ябуулхын түлөө тэмсэжэ байна. Хара Африкын арадуудшье сүлөөрэлгын тэмсэл хэжэ эхилээ. Эндэ бэеэ даанхай юһэн гүрэн бии болоо. Тэдэнэр Хара Африкын бүхы территориин 30 процентнь болоно.

Колониальна дарлалтаһаа Зүүн зүгэй арадуудай сүлөөрэлгэ хаа хаанагүй адли байнагүй. Юундэб гэхэдэ, олон ондоо оронууд экономическа болон политическэ талаараа ондо ондоогоор хүгжэһэн байна. Хэды тиигэбэшье, мүнөө үеын иимэ хүдэлөөнэй онсо өөрэ зүйлынь юуб гэхэдэ, бүмбэрсэг дэлхэйн тон ехэ хубинь байдаг Ази ба Африкын бүхы арадууд эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалтай болохо гэһэн нэгэ ниитэ һанал хүсэлөөр нэбтэрээд, экономическа болон политическэ талаараа хүсэд дүүрэн бэеэ даанхай байдал туйлажа байна. Тэрээнһээ гадна, Зүүн зүгэй дарлагдаһан арадуудай мүнөө үеын национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн империализмда эрид эсэргүү, бүгэдэарадай шэнжэтэй болонхой. Энэ хүдэлөөндэ хүдэлмэришэн анги түрүүтэй бүхы зон—таряашад, национальна буржуази болон интеллигенциин түлөөлэгшэд хабаадалсана. Тэрэшэлэн тус хүдэлөөн феодализмын үлэгдэлнүүдтэшье эсэргүү хандуулагдана.

Империалистическэ гүрэнүүд колониальна богоолшолгые үлөөхэ гэжэ али болохоор оролдоно. Тиимэ зорилгоор СЕАТО, багдадска пакт болон бусад сэрэгэй нэгэдэлнүүдые байгуулаад, Египедтэ добтолго хэһэн, мүн Индонезиин, Сириин, Иорданиин, Оманай дотоодын хэрэгтэ хамаархан оролсоһон байна.

Азиин ба Африкын арадуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөе дараха, социалистическэ лагериин оронуудтай холбоо барисааень таһалха, доройтон һалажа байгаа колониальна богоолшолгые абарха гэһэн империалистическэ һэдэлгэнүүдэй буруу һүрэхэнь лабтай.

Г. АКОПЯН, түүхын наукануудай кандидат.

Манай республикын һонин

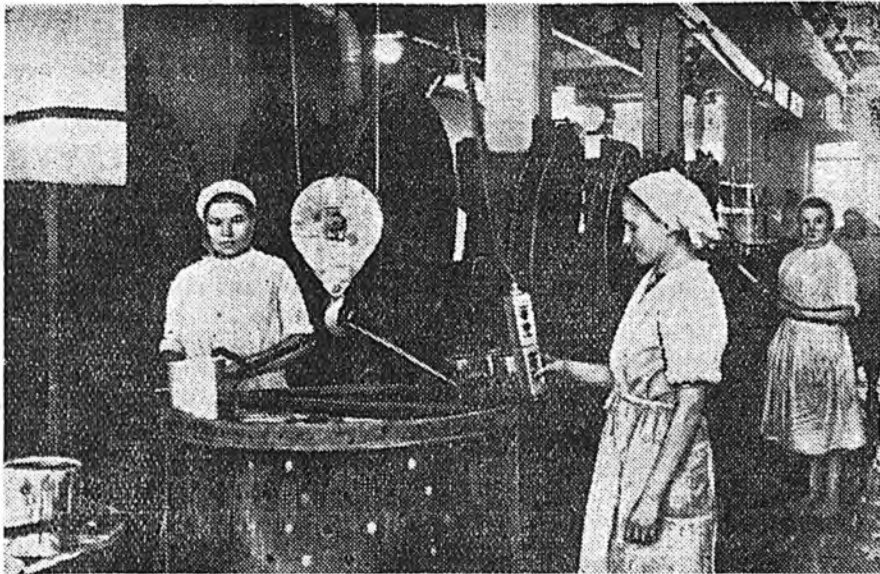
Ажалай бэлэгүүд

Кяхта городтохи оёдолой фабрикын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэрээ. Ажалай ехэ бүтээсэ туйлажа, Октябриин революциин алдарта ойе угтахаар эрмэлзэһэн оёдолшод даабаряа холо үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

Августынгаа даабарие 162 процент дүүргээд, мүнөө бүри ехэ амжалта туйлажа байна. Оёдолшод нүхэд Овсянникова, Ладыжинская, Андреева, Сахарова болон бусад даабаряа 170—200 процент хүрэтэр дүүргэдэг байха юм.

— Жэлэйнгээ даабарие ноябриин 7 болотор дүүргэхэ уялга һаяхан абаабди, — гэжэ фабрикын директор нүхэр Хохлов хөөрэнэ. Теэд, энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлмэрилжэ байнабди,—гээд үгэеэ дүүргэбэ.

А. Михайлов.

Улан-Удын мяха-консервнэ комбинадай стирилизационно таһагай хүдэлмэришэд М. Варфоломеева, А. Ковалева гэгшэд Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, халаанайнгаа даабари 120—130 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Варфоломеева, А. Ковалева хоёр ажаллажа байна.

И. Нечаевай фото.

Түсэбһөө гадуур

Улан-Удын нютагай промышленностиин предприятинууд, олзоборилгын кооперацинууд Октябриин революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ мүрысэжэ, 8 һарынгаа даабари уридшалан дүүргэбэ. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур 4 миллион түхэригэй продукци үгэһэн байха юм.

Горпромкомбинат, «Кооптруд», «Кооператор-Комсомолец», «Красный путь», «Красный Восток», «Труд», «Победа», Чкаловай, Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артельнүүд һайнаар хүдэлмэрилөө.

И. Павлович.

Үндэр наһатанай үүсхэлтэ ажал

«Байгал» колхоздо малшан Доржо Гомбоев хүндэтэй болонхой 70 наһа хүрэхэ ойртобошье, колхозойнгоо ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Нүхэр Гомбоев мүнөө жэл 150 гаран залуу сар даажа абаад харууһалжа байнхай. Тэдэнэй зариманиинь гүрэндэ тушаагдажа, нүгөөдүүлынь колхозой ажалда (үбһэ, түлеэ гэхэ мэтые зөөлгэдэ) хэрэглэгдэхэ юм. Тиимэһээ, сарнуудайнгаа хүсэ шадалые нэмээхын тула Сарьдагай хормойн тунга һайхан ногоотой бэлшээринүүдээр адуулна. Тэдэнэй шэгнүүр үдэр бүри 500—600 граммаар нэмэжэ байдаг. Гүрэндэ тушаагдаха болотороо сар бүриинь шэгнүүр 280—300 килограмм татахаар хараалагдана.

—Шадалтай байһан сагтаа түрэл колхозойнгоо ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулжал байхаб,— гэжэ Доржо Гомбоев хэлэдэг.

Ф. Цыденжапов.

Закамен.

Шэнэ барилганууд

Закаменай аймагай центр—Цакир тосхон урдань багахан һуурин байһан юм. Тэндэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаан гэжэ байгаагүй.

Совет засагай жэлнүүдтэ энэ тосхон танигдахаар бэшэ болоо. Эндэ культурно-гэгээрэлэй хэдэн олон эмхи зургаанууд эмхидхэгдээ. Жэшээнь, энэ тосхондо аймагай больница, амбулатори, хүүгэдэй сад ба ясли, олохон магазин, дунда һургуулиин хоёр дабхар байшан баригданхай. Эндэ 500 гаран һурагшад һурана.

Һүүлэй 2—3 жэл соо албахаагшад, хүдэлмэришэд өөһэдтөө олон гэрнүүдые барижа эхилээ. Жэшээлхэдэ, Закаменай аймпотребсоюзай хүдэлмэришэд И. Сизов, Б. И. Гонгоров, хэлхеэ холбооной конторын хүдэлмэришэн Морозов, промкомбинадай хүдэлмэришэд Ц. Бадмаев, А. Абидуев шэнэ гэрнүүдые барижа ороо. Аймагай коммунальна таһаг хошоод айлай байха байрын хоёр гэр, шулуун бани баряа. Энэ жэлдэ гостиница баригдажа эхилэнхэй. 1958 ондо Культурын байшан шэнээр бариха гэжэ хараалагдана.

Б. Шоёнов.

Болбосон түхэлтэй полевой стан

Түгнын шэлын хоёр добын хоорондо Гашейн МТС-эй 5-дахи тракторна бригадын (бригадирынь С. П. Ревенский) стан байдаг. Эндэхи гэр байранууд тон гуримтайгаар баригдаһан, түлишэ хадагалха сарай, тракторнуудые заһабарилха гараж бии. Гэрнүүдэйнь хажуугаар модод һуулгагданхай.

Механизаторнуудай байрада радиоприемник табигданхай. Шэнэ газетэ, журналнууд хододоо ерэдэг.

— Поли дээрэ һайнаар хүдэлжэ ерээд, амарха сагаа культурнаар үнгэргэхэ арга манда бии, — гэжэ эндэхи механизаторнууд хэлсэдэг.

Тус бригадын жэшээгээр 8-дахи бригадынхид полевой станаа болбосон түхэлтэй болгожо эхилээ.

М. Николаев.

Ехэ олзо

Зэдын аймагай «Эрдэм» колхоз нооһо тушааха даабаряа 169 процент дүүргэжэ, 740 мянган түхэригэй олзо оруулба. Нооһо ехээр абадаг болоһон. түрүү хонишодто нэмэлтэ түлбэриин мүнгэ хубаагаа. Хонишон Н. Гомбоев 3700 түхэриг мүнгэ абаба. Мүн бусадшье олохон хонишод нэмэлтэ түлбэри ехээр абаа.

Д. Цыремпилов.

Почто зөөгшэ

Леонид Ильич Шунков дайнай урда тээ Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг байһан юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилхэтэй хамта фронт ошожо, баатарлигаар дайлалдаа. Баатаршалга гаргаһанайнгаа түлөө хэдэн орден, медальнуудаар шагнагданхай.

Леонид Ильич дайнай үедэ 4 удаа шархатажа, үрөөһэн хүлөө гэмтэһэн юм. 1945 ондо түрэл колхоздоо бусажа ерээд, тэрэ гэһээр почто зөөдэг юм.

Леонид Ильич саһа шуурганда, хура бороодошье һаатангүй даабаряа дүүргэжэ, газетэ, журналнуудые захигшадтань дары хүргэдэг. Өөрынгөө оролдосотой ажалай ашаар нүхэр Шунков олоной дунда хүндэтэй болоо.

Н. Романов.

Плакат-газетэ

Бурмонкоопсоюзай правлени, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком «культурна худалдаа наймаанай түлөө» гэжэ плакат-газетын ээлжээтэ номерые гаргаба. Газетын түрүү статья соонь республикын эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй социалистическэ уялгаяа ямараар дүүргэжэ байһан тухай хэлэгдэнэ. Иркутска областиин кооператорнуудтай мүрысэхэдөө абаһан, уялгынгаа дүүргэлтэ тухай нүхэр Боженовэй статья толилогдонхой.

Мүн нүүдэл худалдаа наймаа эмхидхэхэ түрүү аргын Курумканай, Бичурын, Түнхэнэй аймагуудта хэр хэрэглэгдэдэг байһан тухай, Закаменай аймпотребсоюзай столовын хүдэлмэришэн Цыденовагай, Баргажанай адагтахи рыбкоопой чайнын хүдэлмэрилэгшэ Малыгинагай түрүү дүй дүршэл дамжуулагдана. Тэрэшэлэн худалдаа наймаанай түрүүшүүлэй фото-зурагууд толилогдоо.

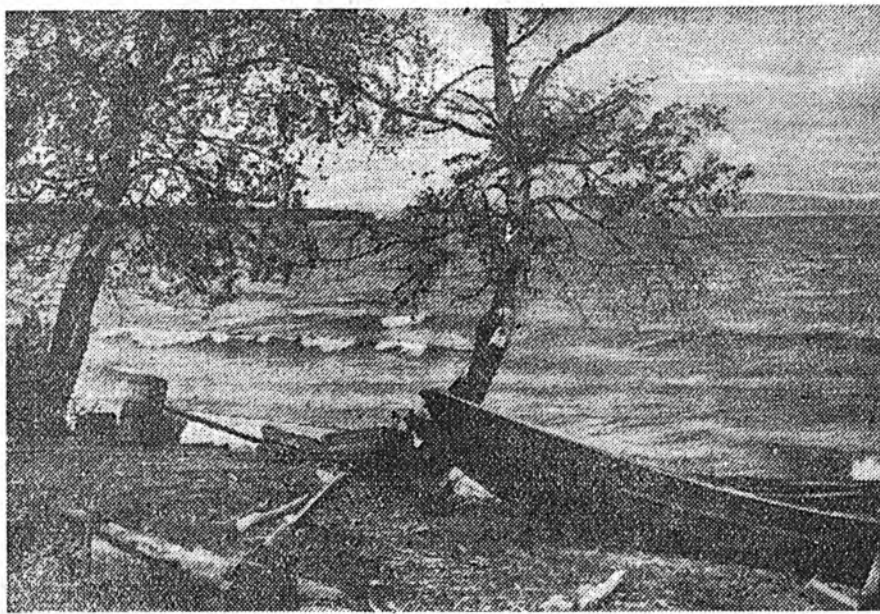
К. Данилов.

Наймаалагшагүй ларёгууд

Байкало-Кударын аймагта худалдаа наймаанай түрүү арга үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ байна. Наймаалагшагүй ларёгууд олоор эмхидхэгдэнэ. Һаяхан Ждановай нэрэмжэтэ колхозой холын фермэдэ тиимэ ларёк эмхидхэгдээ. Тэндэнь зуруул, мылэ, дабһан, сай, сахар, зүү, ниидхэ, тамхин ба бусад шухала эд бараан бии байдаг.

Фермын малшад иимэ ларёк нээһэндэнь Кударын сельпогой коллективтэ баяр хүргэнэ.

К. Димов.

БАЙГАЛ ДАЛАЙН ЭРЬЕДЭ. **И. Денисовэй** фотоэтюд.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Парламентнуудай союзай 46-дахи конференци

ЛОНДОН, сентябриин 12. (ТАСС). Парламентнуудай союзай 46-дахи конференци сентябриин 12-то Лондондо нээгдээ. Энэ конференцидэ 49 ороной парламентаринууд хабаадана. Советскэ Союзай парламентска группын делегацие СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Ю. И. Палецкис толгойлно.

Конференциин нээлгэндэ Англиин хатан хаан Елизавета II суглаpагшадта хандан үгэ х
ажал хүдэлмэридөө амжалта
лахыень хүсөө.

Һүүлээрнь Великобритании
мьер-министр Гарольд Макм
үгэ хэлэхэдээ, мүнөө үесын об
водо парламентнуудай ехэ уд
нартай байһыень тэмдэглэбэ.

Союзай генеральна секр
Андрэ Де Блонэ тэгшын ул
рондын байдал тухай хэһэн
хэлые конференцидэ хабаад
зүбшэн хэлсэжэ эхилээ.

Англиин правительствода КНР-эй МИД буруушаалта хэбэ

ПЕКИН, сентябриин 10. (ТАСС). Хитадай правительствын буруушаалта хээшье һаань, мүн Гонконгын болон Цзюлунэй хүн зоной ехээр эсэргүүсээшье һаань, Англиин засагаархид Гонконгдо һуудаг хитад зонище үлдэжэ, гэр байрыень задалжа хаяна, огород садыень, таряалангыень үгы хэнэ гэжэ Синьхуа агентство мэдээсэнэ. Тиимэһээнь тэндэхи олон хитад зон гэр байрагүй, гуйраншалан эреэшэд болоно.

Энээнтэй дашарамдуулан КНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство Великобританиин хэрэгүүдээр Хитадта байдаг этигэмжэтэдэ сентябриин 10-да ното эльгээжэ, Англиин засагаархидай Гонконгдо үйлэдэжэ байгаа хэрзэгы шэрүүн ябуулгые шангаар дахин буруушааба.

Энээнэй урда тээ августын 5-да эльгээһэн ното соогоо Хитадай правительство ондоо гүрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ оролсоно гэжэ Англиин правительство мэдүүлһэн байгаа.

Энэ мэдүүлгыень буруушаа
эй МИД иигэжэ тэмдэглэнэ:
конгын болон Цзюлунэй хүн
олонхинь хитадууд байһан
һээнь, эдэ зоной эрхэ сүлөөень
галан байдалыень хүндэл
Англиин правительствоһаа Хит
правительство эрихэ эрхэтэй
лиин правительство, мүн Гон
до байдаг Англиин засагаа
хитадуудые намнахаяа, тэдэнэй
байрыень задалхаяа, огород
дыень, таряалангыень һандаа
болижо, һууржаһан газараа
ха баатай болоһон бүхы
дуудые һайн гэр байраар хан
Гонконгдо байдаг Англиин
гаархидай хитадуудые хүс
намнахадань ушаруулагдаһа
гарзые харюулха ёһотой гэжэ
эй МИД мэдүүлнэ. Энэ эрх
дүүргэгдээгүй һаа, Англиин пр
тельство болон Гонконгдо б
Англиин засагаархид өөрынгө
рото ябуулгануудай бүхы х
лонгуудайнь түлөө сүм харю
ёһотой болохо.

Оманай арад зон партизан дай хэнэ

БЕЙРУТ, сентябриин 11. (ТАСС). Маскадта болон Оманда Англиин сэрэгэй засагаархидай айхабтар шанга журам тогтоогоошье һаань, мүн Оманда дайн дүүрэбэ гэжэ Англиин правительствын мэдээсээшье һаань, Оманай арад зон Англиин булимтарагшадта, мүн султан Маскадай сэрэгүүдтэ эсэргүүсэн ехэ партизан дай хэжэ байна гэжэ Аденһаа абтаһан мэдээсэлһээ харагдана.

Оманай буһалгаа хэһэн угсаатанай олонхинь хадалиг газарнуудта бэеэ нюугаад, үсэд нэтэрүү партизан дай хэнэ, эдеэ хоол болон буу зэбсэг шэрэжэ ябаһан ашаануудта доботолно, горючитай, буу һомотой складуудые тэһэлнэ гэжэ Аденһаа мэдээсэгдэнэ. Тиимэһээ Англиин засагаархид Маскадһаа Оман ошодог харгы замые хамгаалхын тулада олон тоото сэрэг хаяха баатай болоо. Мүн лэ Аденһаа абтаһан мэдээсэлэй ёһоор, буһалгаа хэһэн угсаатанай гурбан ударидагшадай «толгойн» түлөө ехэ мүнгэн шан үгтэхэ гэһэн декредтэ султан Маскад августын 31-дэ гараа табяа.

Партизануудтай холбоотой
ба, тэдээндэ эдеэ хоолоор ту
гэжэ гэмнэгдээд, Оманай 4
Назва городто августын 2
сентябриин 1 хүрэтэр олон
урда саазалуулжа алуулаа. М
дай олон солдадай һүүлэй
партизануудта тэрьедэн ош
болоһон дээрэһээнь, султан М
хэрзэгы шэрүүн хэмжээнүүдые
на. Султан Маскадай армиин
жа дууһашахагүйнь тулада
лиинхид тэрэнэй сэрэгэй хо
өөһэдынгөө отрядуудые табина.

«Оманда хэгдэһэн Англиин
хай доботолгын бүхы дэлхэй
мэдэгдэхэһээнь урид, тон богон
болзор соо Омание эзэмдэх
гэжэ Англиин империалистнууд
наһан байгаа. Хэрбээ Англиин
гаһан коммюникейн ёһоор, Ом
сэрэг дайнай дүүрээ юм һаань,
лиин засагаархид гадаадын жу
листнуудта Оман ошохо зүб
юундэ үгэнэгүй гээшэб» гэжэ
най имамай түлөөлэгшэ шейх
хаммед Эль-Харси мэдүүлбэ.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

✦ Буу зэбсэгые удаа дараалуулан хуряаха тухай хэлсээ хэхыень агууехэ гүрэнүүдые уряалан, Бирмын парламентын депутадуудай палата тусхай резолюци абаа.

✦ Атомна болон водородно буу зэбсэгэй туршалгые хорихо тухай эрилтэ табиһан мэдүүлгэ «Аргентинын эмнэгшэдэй конференци» гэжэ организаци абаа.

✦ Мүнөө Турцида айлшалжа байһан Афганистанай король Мухаммед Захир Шах Турциин Республикын президент Баяртай хамта Измиртэ боложо байгаа уласхоорондын яармагтахи советскэ павильонище ошожо хараба. Эндэ табигдаһан советскэ экспонадуудые тэдэнэр үндэрөөр сэгнээ.

✦ Худалдаа наймаанай талаар Хитадай—Англиин комитедэй уряалаар Хитадай техническэ делегациин түрүүшын бүлэг сентябриин 7-до Лондон ерээ. Энэ бүлэгтэ ородог 7 хүн бүд нэхэдэг машинанууд яажа бүтээгдэнэб гэжэ һонирхоно. Хитадай техническэ делегациин бусад гэшүүдынь сентябриин һүүл багаар Лондон ерэхэ.

✦ Советскэ композитор А. И. Хачатурян «Опера» гэжэ Аргентинын ехэ театр соо гурбадахяа концерт табиба. «Һайндэрэй поэма», оркестрын дэмжэлгэ доро виолончелеэр гүйсэдхэхэ концерт, тэрэшэлэн «Маскарад» гэжэ зүжэгтэ бэшэгдэһэн сюитэ болон «Спартак» баледһээ хэдэн бүлэгүүд эндэ гүйсэдхэгдөө. Концерт ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө.

✦ «Засагаархидай үгэ бү дуулагты гэжэ сэрэгэй албахаагшадые
тухирба», «Армиие доромжо
гэжэ Франциин сүүдэй орга
«Юманите» газетые гэмнэбэ.
шизмда эсэргүүсэн тэмсэжэ
наһаяа бараһан хүнүүдэй Ш
бүүд Франциин президентдэ
шэг бэшэжэ, Гитлерэй ген
Шпейделиин команда доро
ба хэхэгүйбди гэжэ мэд
һэн байгаа. Энэ бэшэгы
мүн Алжирта хэгдэжэ
һан хатуу шэрүүн хэһээлтэнүүд
хай мэдээсэлнүүдые толилһон
түлөө «Юманите» газетые сү
гэмнэбэ. Сентябриин 9-нэй үд
лэй хэдэн фашистнууд «Юман
газетын байшанда доботолжо,
шангай үүдэ руу хэдэн гранат
дые хаяһанайнгаа һүүлээр п
циин ерэжэ ядаһаар байтар тэр
жэ арилһан байна.

✦ Городуудай түсэб зохёохо
лаар советскэ делегаци Лон
ерээ. Англида городуудай п
яажа табигдадаг бэ гэжэ де
циин гэшүүд һонирхоно. Ехэ
доноор ябаһанайнгаа һүүлээр
гадууд Оксфорд, Стратфорд-Он-
вон, Ковентри, Бирмингем, Э
бург болон Англиин бусад г
дуудта хүрэхэ юм.

✦ СССР-эй Ехэ театрын бале
наадагшад Латин Америкын
нуудаар ябажа, наада харуу
Уругвайда ехэ амжалтата
наада харуулһанайнгаа һүүлээр
ветскэ артистнууд мүнөө Бу
Айреста ерэбэ.

(ТАСС)

Редакторай орлогш
О. ГОМБОЕВ

Уранзохёолой булан

Ш. НИМБУЕВ

Буха Хулгана хоёр

I.

Борсогор багахан
Борохон Хулгана
Үргэн мүрэнэй
Үндэр эрьедэ
Мэхээр малтан,
Мэгдэн байтараа
Хүлөө алдаад,
Хүмэрин шарбаад,
Уһан соо унаад,
Урдажа ябалай...

Үхэхын туйлда
Хүрөөд ябатараа
Үрөөһэн нюдөөрөө
Харан гэһээнь
Мантан томо
Малаан буха
Тархяа үлылгөөд,
Тамаран, шуумайн,
Хүндэлэн гарахаар
Хүсэлэн ябаба.

Баггүй ехээр
Баярлан, Хулгана
Бухын тархида
Бушуухан аһаба,
Бажуулдан тэбэреэд
Бахим няалдаба.

Уһанһаа гараад,
Уһаяа һэжэрээд,
Бухаһаа буугаад,
Бухадаа хэлэбэ:
—Алтан амиием
Абарааш, Буха!
Ашыеш харюулжа,
Туһалхал байхаб!

Буха тиихэдэнь
Бушуухан хэлэбэ:
—Һайн аматай,
Һайхан һанаатай,
Амин хайрахан
Амитан байнаш.
Тушааншье
болбольнь
Туһалжа намда
Шадаха шадал
Шамда байхагүй.
Гэр гэртээ тарая.
Ханинартаа хария.

II.

Мантан томо
Малаан Буха
Мүргэлдөөд,
диилдээд,
Мүрэнһөө ундалаад,
Һүргүй һулахан
Һүлэмхеэр
бүрхирэн,
Зориггүй яндаар
Зоходоо болон,
Хадын боорёор
Харижа ябатараа
Ташаланда
халтиран
Тангайн уналай.

Бодохогүйгөөр
Үеэдэн тарайгаад,
Үхэхэеэ байхыень
Борохон Хулгана
Хараад, ехээр
Хайралан байтараа
Олоорнь нүхэдөө
Ооголон асарба.
Хамтын хүсэнэй
Хабые харуулан,
Үй түмөөрөө
Үймэлдэн, гүйлдэн,
Бултааран
малтажа,
Газарынь заһаба.
Буха амарханаар
Бодоод орхибо.

III.

Буруу үгэ
Хэлэһэндээ эшэн,
Буха нюдэеэ
Аняад бэлшэбэ.
Эшэһыень мэдэһэн
Хулгана һэмээхэн
Эжэл нүхэдтэеэ
Зайсан ошобо.

Цыремпил ДОРЖИЕВ

Бороотойдо

Хониной отара
Холо бэшэ,
Хонгорой дабаагаар
Хорёод модо.
Харалган бороотой
Харанхы үдэшэ,
Хангал зээрдым
Хаясань тодо.
Харанхыда
төөрибэш
Хүбүүхэн гээд,
Хурсахан сахилгаан
Харгышалжа
бираагүй.
Даамайхан
бороогой
Дуһалда
сүршүүлээд,
Дуранайм дүлэн
Сээжэдэм
залираагүй.
Хадын ташаланда—
Хүлөө алдангүй
Хангал зээрдэм.
Хатарыш, хатарыш.
Эмнинэл галхан—
Эмнинэл намда,
Эржэним найрлана
Эдирхэн зүрхэндэм.

С. БАЛЖИННЯМ

Хэрмэн шаазгай хоёр

(Ёгто үгэ)

Набшаһата мододой найгаһан
Намарай нэгэ үдэр,
Наруули хушын ойдо
Һамарай борбоосгой түүгээд,
Ажалша заахан хэрмэнэй
Аахилжа, уухилжа ябахада,
Шаазгай тэрээнтэй уулзаад
Һайрхан байжа гайхуулба:
—Һархагар хушые дамжаһаар
Һаглагар һүүлшни халсархань!
Ай даа, тиихэдэ ши минии
«Алтан» һүүлые харахаш!—гэбэ.

***

Уданшьегүй хүйтэн үбэлэй
болоходонь,
Ушар зүггүй шангаар
жабарлахадань,
Дулаан уурхайдаа орошоод,
Дуратай хоолоо эдижэ,
Ажалша заахан хэрмэн
Амар тайбан унтажа байба.
Янгинама энэ үедэ, харин
Яридаг тэрэ шаазгайн
Топшохо эдихэ хоолшьегүй,
Тааруу дулаан байрашьегүй,
«Алтан» һүүлээ гайхуулдаг
Амань бээршэһэн байба гэлсэдэг.

Михаил Гончиков буряадшалба.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора —32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14 культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — —24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н 0560. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР Зак. № 115